

INSTITUT SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE U CRNOGORSKOM ZAKONODAVSTVU I PRAKSI

Analiza 2020-2023

Mart 2023. godine

INSTITUT SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE U CRNOGORSKOM ZAKONODAVSTVU I PRAKSI

Analiza 2020-2023

Mart 2023. godine

Izdavač:

Centar za monitoring i istraživanje CeMI
Bul. Svetog Petra Cetinskog 96

e-mail: info@cemi.org.me
www.cemi.org.me

Mart, 2023. Godine

Urednica:

mr Ana Nenezić

Autori:

Marijana Laković Drašković
dr Zlatko Vujović

Istraživački tim:

CeMI/ Pravno odjeljenje

Ovaj izvještaj je objavljen u okviru projekta „Pristup pravdi i ljudskim pravima u Crnoj Gori – projekat monitoringa suđenja 2021-2023“ koji sprovodi Centar za monitoring i istraživanje (CeMI), u saradnji sa NVO Akcija za ljudska prava (HRA), a finansiran je od strane Evropske unije i kofinansiran od strane Ministarstva javne uprave Crne Gore.

Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost CeMI-ja i ni na koji način ne može biti interpretiran kao zvanični stav Evropske unije, kao ni Ministarstva javne uprave.

SADRŽAJ

I UVOD	7
Metodologija	7
II PRAVNO-INSTITUCIONALNI OKVIR PRIMJENE SPORAZUMA O PRIZANJU KRIVICE	8
Postupak i uslovi zaključenja sporazuma o priznanju krivice	10
Oduzimanje imovinske koristi	12
Krivično-pravne sankcije	13
Pravna zaštita okrivljenog i prava oštećenog	14
III SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE U UPOREDNO - PRAVNIM KRIVIČnim SISTEMIMA	16
Sjedinjene Američke Države (SAD)	16
Republika Hrvatska	16
Savezna Republika Njemačka	17
Republika Italija	18
Sporazum o priznanju krivice u praksi Evropskog suda za ljudska prava	19
Izvještaji Evropske komisije za Crnu Goru u odnosu na primjenu sporazuma o priznanju krivice	20
Analiza Vrhovnog suda Crne Gore	21
IV PRIMJENA INSTITUTA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE U CRNOGORSKOJ PRAKSI	22
Opšti statistički okvir	22
Sporazum o priznanju krivice: komparativni pregled	23
V ANALIZA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE	35
2020. godina	35
Efikasnost postupka	36
Vrste krivičnih djela	36

Vrste krivičnih sankcija	36
Odmjeravanje kazne	37
Kazne	37
Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti	37
Druge obaveze po sporazumu	38
Prava oštećenih	39
2021. godina	39
Efikasnost postupka	40
Vrste krivičnih djela	40
Vrste krivičnih sankcija	40
Odmjeravanje kazne	40
Kazne	40
Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti	40
Druge obaveze po sporazumu	41
Prava oštećenih	41
Izdvojeni predmet	41
2022. godina	41
Efikasnost postupka	42
Vrste krivičnih djela	42
Vrste krivičnih sankcija	43
Odmjeravanje kazne	43
Kazne	43
Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti	44
Druge obaveze po sporazumu	44
Prava oštećenih	44
Izdvojeni predmeti	44
Kazne	46
Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti	46
Druge obaveze po sporazumu	46
Prava oštećenih	46
Izdvojeni predmet	46
VI ZAKLJUČCI I PREPORUKE	47
Zaključci	47
Preporuke	49
BIBLIOGRAFIJA	51

I UVOD

Centar za monitoring i istraživanje (CeMI) u saradnji sa Akcijom za ljudska prava (HRA) realizuje projekat pod nazivom "Pristup pravdi i ljudskim pravima u Crnoj Gori - projekat monitoringa suđenja 2021-2023" uz podršku Evropske komisije (EIDHR) i Ministarstva javne uprave.

Projekat ima za cilj da doprinese daljoj demokratizaciji i podizanju nivoa primjene vladavine prava i poštovanja ljudskih prava u Crnoj Gori, kroz kampanju zagovaranja usmjerenu ka ključnim donosiocima odluka za zakonodavne i institucionalne izmjene u dijelu primjene krivičnopravnog sistema u Crnoj Gori. Jedan od ciljeva projekta je i jačanje svijesti javnosti o najvažnijim aspektima jednakog pristupa pravdi, uključujući nove pravne mehanizme i ljudska prava.

Cilj projekta je i jačanje uloge civilnog društva u promovisanju ljudskih prava i dobrog upravljanja, posebno u oblasti pristupa pravdi i vladavine prava.

Projektne aktivnosti će biti praćene izdavanjem tematskih i godišnjih izvještaja o temama od značaja za zaštitu ljudskih prava u krivičnopravnom sistemu, jedan od kojih je i izvještaj koji je pred vama.

Metodologija

U prvom dijelu Analize date su uvodne napomene o Projektu i predstavljen metodološki okvir istraživanja. Nakon toga, pružen je osvrt na pravni i institucionalni okvir za primjenu instituta sporazuma o priznanju krivice u Crnoj Gori, kao i komparativni pregled sporazuma o priznanju krivice u uporedno - pravnim krivičnim sistemima. Takođe, dat je pregled primjene sporazuma o priznanju krivice u crnogorskoj praksi, koji je zasnovan na sadržini izvještaja pravosudnih institucija, ali i na informacijama dobijenim putem neposrednog uvida u presude, koje su sudovi donijeli na osnovu zaključenih sporazuma. Ključni dio ove studije čini analiza sporazuma o priznanju krivice, na osnovu koje su izvedeni zaključci i preporuke za dalje djelovanje pravosudnih institucija.

Za potrebe Analize razvijen je poseban upitnik, koji sadrži ključne indikatore za praćenje kaznene politike i ocjenu u pogledu trajanja krivičnog postupka. Nakon neposrednog uvida u **541 pravosnažnu presudu**, koje su donijete na osnovu sporazuma o priznanju krivice, upitnik je popunjeno kvantitativnim i kvalitativnim podacima, na osnovu kojih su izvedeni zaključci i preporuke pravosudnim organima za njihovo dalje djelovanje u pravcu pružanja djelotvornog odgovora na sve oblike kriminaliteta.

II PRAVNO-INSTITUCIONALNI OKVIR PRIMJENE SPORAZUMA O PRIZANJU KRIVICE

Institut sporazuma o priznanju krivice po prvi put je uveden u procesno zakonodavstvo Crne Gore Zakonom o krivičnom postupku¹ koji je stupio na snagu 26. avgusta 2009. godine. ZKP-om je propisano da primjena članova koje se odnose na sporazum o priznanju krivice, počinje 6 (šest) mjeseci od stupanja na snagu ZKP-a, odnosno od februara 2010 godine. Dakle, izas je trinaestogodišnji period primjene ovog instituta.

Ovaj institut u naše krivično zakonodavstvo uveden je s ciljem da dovede do bržeg okončanja mnogih krivičnih postupaka i smanjenja troškova, a da se pri tom ne ugrose interesi zakonitosti i pravičnosti. Sporazum o priznanju krivice je karakterističan za anglosaksonske krivične postupke, ali je danas veoma široko prihvaćen i u brojnim kontinentalno-evropskim krivičnoprocесним zakonodavstvima.

Nakon godinu dana, 26. avgusta 2010. godine, počela je primjena ZKP-a u postupcima za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, dok je puna primjena ZKP-a počela 1. septembra 2011. godine. Vacatio legis od godinu dana, odnosno dvije godine dana, bio je predviđen u cilju efikasnije primjene ZKP-a, čime je data mogućnost svim subjektima krivičnog postupka da se pripreme za primjenu novih zakonskih rješenja, kao i da se u psihološkom smislu stvore uslovi za njihovo bolje prihvatanje.

Najznačajnije karakteristike krivičnog postupka su: prelazak na državno-tužilačku istragu, nepostojanje sudija porotnika, nastojanje da se poboljša položaj oštećenog, **uvodenje sporazuma o priznanju krivice**, proširenje kruga krivičnih djela na koja se mogu primijeniti mjere tajnog nadzora, uvođenje postupka za privremeno oduzimanje imovinske koristi, kao i finansijske istrage radi proširenog oduzimanja imovine čije zakonito porijeklo u krivičnom postupku nije dokazano, a teret dokazivanja prenijet je na okrivljenog.

Tadašnjim rješenjima između ostalog, propisano je da se sporazum o priznanju krivice:

- » može primijeniti za krivična djela za koje je zaprijećena kazna do 10 godina,
- » može podnijeti i prije i nakon podizanja optužnice, te da je predmet sporazuma potpuno priznanje krivičnog djela, te visina kazne, troškovi postupka, odluka o imovinsko pravnom zahtjevu i odricanje od prava žalbe.

Dakle, sporazumijevanje u smislu odredbi iz Glave XX bilo je moguće samo između državnog tužioca i okrivljenog i to ako su u pitanju krivična djela za koja je predviđena kazna zatvora do 10 godina. Ovakvo limitiranje sporazuma omogućavalo je da veliki

¹ Zakonik o krivičnom postupku "Sl.list CG" br.57/09 od 18.08.2009.g.

broj krivičnih djela bude predmet sporazuma, ali da to ipak ne bude moguće za najteža krivična djela, što je bilo opravdano činjenicom da se radi o potpuno novom zakonskom mehanizmu koji je zahtijevao određenu nužnu opreznost.

Prateći primjenu novog ZKP-a, a u skladu sa aktivnostima iz Plana implementacije ZKP-a, Ministarstvo pravde je pripremilo Informaciju o primjeni ZKP-a koju je Vlada usvojila u januaru 2013. godine. Usvajanjem navedene informacije zaključeno je, između ostalog, da dosadašnja primjena novih instituta iziskuje, između ostalog, potrebu za unaprjeđenjem određenih zakonskih rješenja sa aspekta efikasnosti i praktične primjene ZKP-a, između ostalog i u dijelu primjene instituta sporazuma o priznanju krivice

Iako se radilo o potpuno novom institutu koji čak i u širem pravnom sistemu kojem pripadamo predstavlja novinu, jer je praktično prva zemlja kontinentalno pravnog sistema koja ga je usvojila Italija to uradila 1981 godine, ovaj institut nije imao nikakvih izmjena u zakonskom tekstu relativno dugo do izmjena Zakonika iz 2015 godine, kada je došlo do izmjena u prvom redu vezano za katalog krivičnih djela, na koja se primjenjuju, pa se sada može primjenjivati na sva krivična djela koja se gone po službenoj dužnosti, osim krivičnih djela terorizma i ratnih zločina. Izmjene su bile i u pogledu nedoumice mogućnosti postojanja sporazuma bez teksta optužnice, pa je važećim zakonskim rješenjem neophodno da se uz sporazum, ako prethodno nije bila podignuta, dostavi i optužnica.

Takođe, izmjene su išle i u pravcu davanja mogućnosti zaključenja sporazuma i prije podnošenja privatne tužbe. Mada ostaje dilema šta je zakonodavac time htio da kaže imajući u vidu da sporazum može zaključiti samo državni tužilac. Takođe, mogućnost iniciranja sporazuma je pružena i osumnjičenom licu, čime je značajno proširen prostor za njegovu primjenu. Ovim izmjenama nije prethodila analiza dotadašnje primjene navedenog instituta², ali treba naglasiti da su u rad radne grupe su bili uključeni praktičari, odnosno predstavnici sudstva, državnog tužilaštva i Advokatske komore Crne Gore.

Dakle, glavom XX Zakonika o krivičnom postupku (u daljem tekstu ZKP) uređen je institut sporazuma o priznanju krivice, na način što propisuje uslove i postupak za njegovo zaključivanje. Zaključenjem sporazuma o priznanju krivice osumnjičeni odnosno okrivljeni u potpunosti priznaje krivično djelo za koje se tereti, odnosno priznaje jedno ili više krivičnih djela učinjenih u sticaju koja su predmet optužbe. Sporazumijevanje je moguće samo između državnog tužioca i osumnjičenog, odnosno okrivljenog, dakle nije moguće zaključiti sporazum sa drugim vrstama ovlašćenih tužilaca – privatnog tužioca i oštećenog kao tužioca. Predlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice državni tužilac može dati osumnjičenom, okrivljenom i branioncu odnosno osumnjičeni, okrivljeni i branilac mogu državnom tužiocu predložiti zaključenje takvog sporazuma. Sporazum o priznanju krivice može se zaključiti za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, osim krivičnih djela terorizma i ratnih zločina.

U toku izrade ove analize, u toku su izmjene ZKP-a. Izmjenama ovog zakonika planirane su, između ostalog i izmjene koje se tiču instituta sporazuma o priznanju krivice.

Nacrt ZKP-a je u toku izrade Analize poslat na mišljenje Evropskoj komisiji.

2 Institut sporazuma o priznanju krivice u crnogorskom zakonodavstvu i praksi-komparativna analiza 2016-2020, str. 9, januar 2020, izdavač CEMI

Postupak i uslovi zaključenja sporazuma o priznanju krivice

Odredbom člana 300 stav 1 ZKP-a³ propisano je da se za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, osim krivičnih djela terorizma i ratnih zločina, osumnjičenom, okrivljenom i branioncu može se dati predlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice, odnosno osumnjičeni, okrivljeni i branilac mogu državnom tužiocu predložiti zaključenje takvog sporazuma.

Dakle, mogućnost inicijative za zaključenje sporazuma o priznanju krivice imaju obje strane u postupku-okrivljeni, odnosno njegov branilac i državni tužilac koji postupa u predmetu, sa ciljem obezbjeđivanja ravnopravnosti stranaka u pogledu predlaganja zaključenja sporazuma o priznanju krivice.

U praksi se najčešće dešava da okrivljeni, odnosno njegov branilac, odlučuju da iniciraju zaključenje sporazuma o priznanju krivice. Da bi izbjegao kontradiktorni dokazni postupak i ulagao dodatne napore da dokaže krivicu, a u cilju efikasnosti, državni tužilac nerijetko pribjegava iniciranju zaključivanja sporazuma. Nadalje, interes tužilaštva je i dokazivanje krivice eventualno drugih saizvršilaca u kontradiktornom dokaznom postupku koji nijesu priznali krivično djelo, što im je olakšano ukoliko postoji priznanje jednog izvršioca krivičnog djela. Svakako, interes je i odbrane, odnosno okrivljenog, jer se ide do ublažavanja kazne ispod zakonskog minimuma. Važno je istaći da kada je u pitanju podnošenje predloga za zaključenje sporazuma ne postoji obaveznost forme.

Ukoliko sud ne usvoji sporazum, priznanje okrivljenog se ne može koristiti kao dokaz u krivičnom postupku, već se uništava, a krivični postupak se nastavlja kao da sporazuma nije ni bilo.

Sporazum o priznanju krivice se može podnijeti суду најkasnije na prvom ročištu za održavanje glavnog pretresa pred prvostepenom sudom. Sam proces pregovaranja ima dvije osnovne faze. Prva je pregovaranje o krivici koje podrazumijeva prezentaciju i analizu činjenica od strane tužioca, odnosno okrivljenog i njegovog branionca. Druga je pregovaranje o sankciji na osnovu prethodne saglasnosti o postojanju činjenica na temelju kojih svaka strana tumači krivicu okrivljenog. Ovaj proces se dokumentuje kroz Zapisnik o pregovaranju, Zapisnik o saslušanju okrivljenog u okviru pregovaranja o zaključenju sporazuma o priznanju krivice i Sporazum o priznanju krivice.

Iz Zapisnika o pregovaranju moraju biti vidljivi inicijatori zaključenja sporazuma o priznanju krivice, kao i sam predlog za zaključenje sporazuma, uslovi pod kojima će isti biti zaključen i pravna pouka. Zapisnik o saslušanju okrivljenog u okviru pregovaranja o zaključenju sporazuma treba da sadrži upozorenje okrivljenom da, bez obzira na postignuti usmeni dogovor, do momenta konačnog potvrđivanja sporazuma od strane suda, može odustati od istog, kao i izjavu okrivljenog da razumije koje krivično djelo mu se stavlja na teret i kojom kaznom je to djelo zaprijećeno, te koje su okolnostima pod kojima je djelo izvršeno⁴.

3 "Službeni list Crne Gore", br. 035/15 od 07.07.2015.

4 Izvještaj: Primjena instituta sporazuma o priznanju krivice i odloženog krivičnog gonjenja u praksi pravosudnih institucija u Crnoj Gori, Centar za monitoring i istraživanja, CeMI, Podgorica, jul 2016. godine, str. 37.

Kad se uputi predlog, stranke i branilac mogu pregovarati o uslovima priznanja krivice za krivično djelo, odnosno krivična djela koja se osumnjičenom, odnosno okrivljenom stavlju na teret. Sporazum o priznanju krivice mora biti zaključen u pisanim oblicima i potpisani od stranaka i branioca, a može se podnijeti najkasnije na prvom ročištu za održavanje glavnog pretresa pred prvostepenom sudom. Ako je sporazum o priznanju krivice zaključen prije podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog predloga ili privatne tužbe, državni tužilac će sudu dostaviti i optužnicu, odnosno optužni predlog koji čini sastavni dio ovog sporazuma (član 300, st. 5).

Ako optužnica još nije podignuta, odnosno nije podnijet optužni predlog ili privatna tužba, sporazum o priznanju krivice se podnosi predsjedniku vijeća iz člana 24, stav 7 ZKP-a koje odlučuje o žalbama protiv rješenja sudije za istragu i drugih rješenja kad je to određeno ovim zakonikom, donosi odluke u prvom stepenu van glavnog pretresa, sprovodi postupak i donosi presudu po zahtjevu kojim se traži izvršenje krivične presude stranog suda i stavlja predloge u slučajevima propisanim ZKP-om ili drugim zakonom. Nakon podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog predloga ili privatne tužbe, sporazum o priznanju krivice se podnosi predsjedniku vijeća (član 302, stav 3).

O sporazu o priznanju krivice odlučuje sud, bez odlaganja, na ročištu kojem prisustvuju državni tužilac, okrivljeni i branilac, a o ročištu se obavještavaju oštećeni i njegov punomoćnik. Uloga suda je veoma značajna, s obzirom na to Sud posebno cijeni da li je tužilac pri dogovaranju kazne postupao po pravilima materijalnog krivičnog prava. Sud može da odbaci sporazum rješenjem; da ga odbije ili da ga usvoji. Predsjednik vijeća će sporazum o priznanju krivice odbaciti ako je podnesen po isteku roka propisanim zakonom, te ako na ročište nije došao uredno pozvani okrivljeni. Protiv rješenja o odbacivanju sporazuma o priznanju krivice žalba nije dozvoljena (član 302).

Shodno članu 302, st. 8 ZKP-a, sud će rješenjem usvojiti sporazum o priznanju krivice i donijeti odluku koja odgovara sadržini sporazuma, ako utvrdi:

1. da je okrivljeni svjesno i dobrovoljno priznao krivično djelo, odnosno krivična djela koja su predmet optužbe, da je priznanje u skladu sa dokazima sadržanim u spisima predmeta i da je isključena mogućnost priznanja okrivljenog u zabludi;
2. da je sporazum zaključen u skladu sa članom 301 Zakonika kojim se određuje predmet sporazuma;
3. da okrivljeni potpuno razumije posljedice zaključenog sporazuma, a naročito da se odriče prava na suđenje i prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma;
4. da sporazumom nijesu povrijeđena prava oštećenog;
5. da je sporazum u skladu sa interesima pravnosti, a sankcija odgovara svrsi izricanja krivičnih sankcija.

Kad nije ispunjen jedan ili više navedenih uslova, sud će donijeti rješenje kojim se sporazum o priznanju krivice odbija, a priznanje okrivljenog dato u sporazumu ne može se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku. Rješenje kojim se sporazum o priznanju krivice usvaja, odbacuje ili odbija sud unosi u zapisnik. Protiv rješenja kojim se sporazum o priznanju krivice usvaja, žalbu može izjaviti oštećeni, a protiv rješenja kojim se sporazum odbija državni tužilac i okrivljeni. Kad rješenje o usvajaju sporazuma o priznanju krivice postane pravosnažno, sud, bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri dana, donosi presudu kojom se optuženi oglašava krivim u skladu sa sporazumom

(član 303, st. 1). Protiv ove presude je dozvoljena žalba samo ako presuda nije u skladu sa zaključenim sporazumom (član 303, st. 2).

Oduzimanje imovinske koristi

Krivični zakonik Crne Gore(u daljem tekstu KZ CG), u članu 112, propisuje da niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu protivpravnim djelom koje je u zakonu određeno kao krivično djelo, odnosno da će se ta korist oduzeti pod uslovima predviđenim Zakonom i sudskom odlukom. Stoga, sporazum o priznanju krivice sadrži i obavezu okrivljenog da u određenom roku vrati predmete koji se moraju oduzeti shodno KZ CG kao i imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog djela (član 301, st. 2 ZKP-a).

Treba naglasiti da se postupak za trajno oduzimanje imovine koji potiče od kriminalne djelatnosti, u skladu sa Zakonom o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću⁵, pokreće tek nakon pravnosnažnosti presude u krivičnom postupku. To praktično znači da bi okrivljeni i državni tužilac u sporazumu o priznanju krivice mogli da dogovore režim privremenog oduzimanja imovine proistekle iz krivičnog djela, a da bi se trajno oduzimanje imovine vršilo nakon pravnosnažnosti presude donijete na osnovu sporazuma o priznanju krivice.

Okrivljeni se sporazumom o priznanju krivice može obavezati na ispunjenje obaveza vezanih za uslovljeni oportuniste krivičnog gonjenja (odlaganje krivičnog gonjenja iz člana 272, stav 1 ZKP-a) pod uslovom da je, s obzirom na prirodu obaveza, moguće da ih okrivljeni do podnošenja sporazuma o priznanju krivice sudu ispuni, odnosno da započne sa njihovim ispunjavanjem do podnošenja sporazuma sudu.

Zaključenje sporazuma o priznanju krivice i donošenje presuda kojima se ti sporazumi usvajaju ne ograničavaju mogućnost vođenja finansijskih istraga. Postupak pokretanja i vođenja finansijskih istraga, te primjena mjera za zamrzavanje i konfiskaciju imovinske koristi regulisani su Zakonom o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću. Kako se krivično-pravni postupak može posmatrati paralelno, ili odvojeno od postupka vezanog sa imovinom, finansijska istraha se može pokrenuti prije, poslije i nakon krivičnog postupka, tj. nakon sudske odluke, odnosno nakon zaključenja sporazuma o priznanju krivice. Ovaj institut se može primijeniti na osuđenog, njegovog pravnog prethodnika, pravnog sljedbenika i članove porodice, kao i na treća lica, ako postoji sumnja da je imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću, a lice ne učini vjerovatnim zakonito porijeklo imovine.

Imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću se može oduzeti od učinioca ako je stečena u periodu prije i/ili poslije izvršenja krivičnog djela do pravosnažnosti presude, kad sud utvrdi da postoji povezanost između vremena u kojem je stečena imovinska korist i drugih okolnosti konkretnog slučaja koje opravdavaju oduzimanje imovinske koristi. Tokom finansijske istrage državni tužilac može predložiti određivanje privremene mjere obezbjeđenja (zamrzavanje imovine) ako postoji osnovana sumnja da je imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću,

5 "Službeni list Crne Gore", br. 58/15 i 47/19 od 12.08.2019.

te opasnost da će oduzimanje te koristi biti onemogućeno ili otežano. Privremeno oduzeta imovina se čuva do pravosnažnosti presude u krivičnom postupku.

Zakonom o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, iz 2015. godine je bilo propisano da nadležni državni tužilac može da pokrene finansijsku istragu ukoliko su bila kumulativno ispunjena tri uslova: 1) osnov sumnje da je imovina imaoča u očiglednoj nesrazmjeri sa njegovim/njenim zakonitim prihodima; 2) osnovana sumnja da je imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću i 3) osnov sumnje da je izvršeno krivično djelo za koje je članom 2 navedenog Zakona propisana mogućnost proširenog oduzimanja imovinske koristi. Usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću od 12. avgusta 2019. godine, brisane su odredbe člana 11 koje se odnose na prvi uslov, jer je ocijenjeno da je ispunjenje sva tri uslova za pokretanje finansijske istrage isuviše striktno postavljeno, te da treba omogućiti lakše i brže pokretanje ovih istraga, a kod činjenice da će se nesrazmjera utvrditi u toku same finansijske istrage.

Krivično-pravne sankcije

Propisivanje i primjena krivičnih sankcija predstavljaju jedan od ključnih elemenata krivično-pravnog sistema jedne države, budući da se kroz odgovarajuću kaznenu politiku ostvaruje njegova osnovna zaštitna funkcija. Član 32 propisuje svrhu kažnjavanja, vrste kazni i uslove za njihovo izricanje. Shodno članu 32 (u vezi sa članom 4), svrha kažnjavanja je: 1) sprječavanje učinioča da čini krivična djela i uticanje na njega da ubuduće ne čini krivična djela; 2) uticanje na druge da ne čine krivična djela; 3) izražavanje društvene osude za krivično djelo i obaveze poštovanja zakona; 4) jačanje morala i uticaj na razvijanje društvene odgovornosti.

Učinioču krivičnog djela se mogu izreći sljedeće kazne: a) kazna dugotrajnog zatvora; b) kazna zatvora; c) novčana kazna; i d) rad u javnom interesu (član 33 KZ CG). Vrste i raspon krivičnih sankcija imaju veliki značaj i kod sporazuma o priznanju krivice, imajući u vidu naprijed navedene odredbe ZKP-a po kojima sporazum mora biti u skladu sa interesima pravičnosti, dok sankcija mora odgovarati svrsi zbog koje je izrečena.

Krivični zakonik Crne Gore⁶ predviđa veliki broj kaznenih raspona; od tri mjeseca do dvije godine; do pet godina; od jedne do tri godine; od jedne do petnaest godina; od dvije do osam godina; od pet do osamnaest godina; najmanje osam godina ili kazna dugotrajnog zatvora.⁷

U članu 42, KZ CG propisuje opšta pravila koja sud mora uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne, imajući u vidu svrhu kažnjavanja, kao i eventualne olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, ukoliko iste postoje. KZ ne daje taksativnu listu olakšavajućih

⁶ "Službeni list Republike Crne Gore", br. 70/2003, 13/2004 - ispr. i 47/2006 i "Službeni list Crne Gore", br. 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011 - dr. zakon, 40/2013, 56/2013 - ispr., 14/2015, 42/2015, 58/2015 - dr. zakon, 44/2017 i 49/2018.

⁷ Ilustracije radi, za osnovni oblik krivičnog djela pranja novca iz člana 268 Krivičnog zakonika je propisana kazna od šest mjeseci do pet godina. Ista kazna je propisana i u slučaju da je izvršilo lice koje je bilo izvršilac ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovina (stav 2).

i otežavajućih okolnosti koje sud mora imati u vidu prilikom odmjeravanja kazne, već samo exempli causa navodi one koje bi sud trebalo da ima u vidu, uključujući stepen krivice; pobude iz kojih je djelo učinjeno; jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra; okolnosti pod kojima je krivično djelo učinjeno; raniji život učinioca i njegove lične prilike, držanje nakon učinjenog krivičnog djela, odnos prema žrtvi, itd.

U stavu 3 člana 42 je propisano da se okolnost koja je obilježje krivičnog djela ne može uzeti u obzir kao otežavajuća, odnosno olakšavajuća okolnost, osim ako prelazi mjeru koja je potrebna za postojanje krivičnog djela ili ako postoje dvije ili više ovakvih okolnosti, a samo jedna je dovoljna za postojanje težeg, odnosno lakšeg oblika krivičnog djela. Činjenice od kojih zavisi odluka o kazni su u krivičnopravnom smislu odlučne činjenice i kao takve su predmet dokazivanja u postupku. Pojedine činjenice, poput pobuda i okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, jačine povrede ili ugrožavanja zaštićenog dobra, vezane su za samo krivično djelo i kao takve se dokazuju na glavnom pretresu.

U članu 45 KZ CG je propisano da sud može da ublaži kaznu kada utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti i kada ocijeni da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.

Međutim, kod sporazuma o priznanju krivice, sankciju ne odmjerava sud shodno pravilima o individualizaciji kazne⁸, već je stranke same ugovaraju. Sud samo izriče tako određenu kaznu, jer nije u prilici da kroz izvođenje dokaza utvrdi okolnosti od kojih ona zavisi (olakšavajuće/otežavajuće okolnosti), odnosno nema mogućnost da bez izvođenja dokaza precizira kaznu.⁹ Ovo kod činjenice da priznanje krivičnog djela podrazumijeva priznanje svih navoda optužnice, te se stoga stepen krivice, okolnosti izvršenja djela i druge činjenice iz optužnice smatraju nespornim i ne podliježu daljem dokazivanju. Ipak, u toku pregovaranja o krivici, tužilac ima mogućnost da stekne uvid u ličnost učinioca krivičnog djela, njegove pobude, lične prilike i trebalo bi da te okolnosti uzima u obzir prilikom pregovaranja o kazni. Osim toga, sud bi trebalo da odbije sporazum ukoliko smatra da je predložena kazna zakonita (tj. Da ne izlazi iz okvira predviđenog kaznenog raspona), ali da je neprimjerena konkretnom slučaju, odnosno da ne ispunjava svrhu zbog koje se izriče.

Pravna zaštita okrivljenog i prava oštećenog

Odredbom člana 69, stav 7 ZKP-a propisano je da okrivljeni mora imati branioca od početka pregovaranja o uslovima priznanja krivice, do donošenja odluke suda o žalbi na presudu (obavezna odbrana).¹⁰ Ova odredba proizlazi iz jednog od temeljnih principa krivičnog zakonodavstva, propisanog članom 1, stav 1 Zakonika, po kojem niko nevin ne može da bude osuđen, a uloga branioca je da doprinese realizaciji tog principa.

⁸ Vanja Bajović, *Odmeravanje kazne i sporazum o priznanju krivičnog dela*, UDK: 343.234/.235 Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, [https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-88721502179B.pdf](https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-8872/2015/0354-88721502179B.pdf)

⁹ U praksi se može desiti da je sporazum sačinjen prije nego što je optužnica predata суду, neposredno nakon donošenja naredbe o sprovodenju istrage, u situaciji kada nijesu prikupljeni svi dokazi.

Naime, kod zaključenja sporazuma o priznanju krivice, okrivljeni se primarno rukovodi krivičnom sankcijom koja će mu biti izrečena na temelju priznanja krivičnog djela, odnosno određene pravne kvalifikacije djela. Priznanje okrivljenog mora biti potpuno, dobrovoljno i svjesno, na način da obuhvata sve činjenične elemente optužbe, kao i pravnu kvalifikaciju krivičnog djela.¹¹ Ovakvu vrstu priznanja okrivljeni teško može preduzeti bez stručne pomoći branioca. Osim toga, sporazum nameće okrivljenom i određene obaveze, te je stoga zakonodavac ispravno postupio kada je propisao obaveznu odbranu i to za sve vrijeme trajanja uslova za obaveznu odbranu.

Okrivljenom će biti postavljen braniac po službenoj dužnosti, sa liste advokata koju vodi Advokatska komora, osim ukoliko ga sam ne obezbijedi (član 69, stav 8). O postavljenju branioca po službenoj dužnosti do podizanja optužnice odlučuje rukovodilac nadležnog državnog tužilaštva, a nakon podignute optužnice do pravosnažnosti presude, predsjednik suda. Ako okrivljeni u slučaju obavezne odbrane u toku postupka ostane bez branioca, a sam ne uzme drugog, predsjednik postupajućeg suda će mu postaviti branioca po službenoj dužnosti.

Kada je riječ o položaju oštećenog, shodno članu 302, stav 8, alineja 4, sud će rješenjem usvojiti sporazum o priznanju krivice i donijeti odluku koja odgovara sadržini sporazuma, između ostalog, ako utvrdi da sporazumom nijesu povrijeđena prava oštećenog. Prema članu 301, stav 1, alineja 2, okrivljeni i državni tužilac se saglašavaju, između ostalog, o troškovima krivičnog postupka i imovinskopopravnom zahtjevu.

U slučaju da ovlašćeno lice nije postavilo imovinskopopravni zahtjev, državni tužilac će ga prije zaključenja sporazuma pozvati da takav zahtjev podnese. U slučaju da ne postoji saglasnost okrivljenog u vezi sa imovinskopopravnim zahtjevom, oštećenog bi trebalo uputiti da svoja prava ostvaruje u parnici. Iako položaj oštećenog u postupku zaključenja sporazuma o priznanju krivice nije zadovoljavajući, zakonska rješenja predviđaju da se prije zaključenja sporazuma oštećeni mora izjasniti o svom imovinskopopravnom zahtjevu. Međutim, nije precizirana obaveza tužioca da informiše oštećenog o isteku procesa pregovaranja.

¹¹ Bajović V. *Sporazum o priznanju krivice*, Revija za kriminologiju i krivično pravo, Beograd, 2009, str. 323. 14

III SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE U UPOREDNO - PRAVNIM KRIVIČnim SISTEMIMA

Sjedinjene Američke Države (SAD)

SAD imaju najrazvijeniju praksu primjene sporazumnog priznanja krivice (eng. Plea bargaining). U američkom sistemu, okrivljeni pred sudom može da izjavи daje kriv; da nije kriv ili da ne osporava navode optužnice (lat. nolo contendere). Osnovna pretpostavka je da su strane koje zaključuju sporazum ravnopravne i da postoji saglasnost volja, zbog čega se u pravnoj teoriji ističe da takav sporazum ima karakter stranačkog spora. Sudija nije ovlašćen da učestvuje u postupku pregovaranja, niti u zaključenju sporazuma. Stranke su dužne da zaključeni sporazum iznesu na javnom ročištu za izjašnjavanje o krivici (javnost se može isključiti iz opravdanih razloga, na predlog stranaka). Sudija ima mogućnost da prihvati sporazum, da ga odbije ili da odloži odlučivanje o sporazumu, do dostavljanja izještaja službe nadležne za određivanje sankcija. U praksi, sudovi u zanemarljivom procentu (0,2) odbijaju sporazume.¹²

Republika Hrvatska

Hrvatsko krivično – procesno zakonodavstvo poznaje dva oblika skraćenog postupanja: odloženo krivično gonjenje (uslovjeni oportunitet) i postupak donošenja presude na temelju sporazuma stranaka. Zakon o kaznenom postupku Republike Hrvatske¹³ predviđa da stranke mogu pregovarati o uslovima priznavanja krivice i sporazumijevanja o sankciji (u fazi optuženja i sudske kontrole optužnice). Presuda na temelju sporazuma stranaka se može donijeti u sklopu redovnog postupka za sva krivična djela, nezavisno od težine krivičnog djela i zapriječene kazne, ali i u skraćenom postupku za krivična djela sa propisanom kaznom zatvora od osam do dvanaest godina. Iako je pregovaranje moguće najkasnije u fazi optuženja, najčešće se odvija u prethodnom postupku. Tokom postupka pregovaranja okrivljeni mora imati branioca (obavezna odbrana, kao i u Crnoj Gori).¹⁴

Zakon o državnom odvjetništvu¹⁵ propisuje da državni odvjetnik postupa prema odredbama Zakona o kaznenom postupku o svrhovitosti kaznenog progona, koje

12 *Supra*, str. 147

13 "Narodne novine", br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17.

14 Čl. 360. st. 1 Zakona o kaznenom postupku Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 152/08, 76/09, 80/10, 121/10, 91/12- Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 152/08, 76/09, 80/11, 70/17).

15 "Narodne novine", br. 67/18 - na snazi od 01.09.2018.

dopuštaju nagodbu sa okriviljenim oko priznanja krivičnog djela, a radi odmjeravanja blaže kazne. Kada ocijeni da bi se priznanjem krivice postupak mogao skratiti, državni odvjetnik može obavijestiti okriviljenika i njegovog branioca o uslovima pregovaranja, te inicirati sklapanje sporazuma o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije.

Sporazum o priznanju krivice predstavlja izjavu, odnosno sporazumno izraženu volju stranaka, koju potpisuju državni odvjetnik i okriviljeni (i njegov branilac). Pisana izjava o sporazumu stranaka se dostavlja optužnom vijeću, koje će nakon što primi pisanu izjavu, utvrditi da li su stranke saglasne u odnosu na sadržaj zahtjeva i to će unijeti u zapisnik. Nakon toga, vijeće odlučuje o tome da li će prihvati sporazum ili ne; ukoliko ga prihvati, presudom će okriviljenom izreći ugovorenu sankciju, a u suprotnom, ukoliko vijeće ne prihvati sporazum, o tome će odlučiti rješenjem kojim će odbiti sporazum i nastaviti sa ispitivanjem optužnice u redovnom postupku.

Vijeće neće prihvati sporazum o priznanju krivice ako s obzirom na okolnosti, njegovo prihvatanje nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisane zakonom ili sporazum inače nije zakonit, kao i u Crnoj Gori. Protiv rješenja o odbijanju sporazuma žalba nije dopuštena. Stranke mogu da odustanu od sporazuma do donošenja presude, u kom slučaju se predlog sporazuma i svi ostali podaci izdvajaju iz spisa i ne mogu se razgledati, ni upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Kada je u pitanju pravo na žalbu protiv presude na temelju sporazuma stranaka, presuda se ne može pobijati zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi, troškovima postupka i imovinskopravnim zahtjevima, kao ni zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, osim u slučaju ako je optuženi za dokaze o isključenju protivpravnosti i krivice saznao nakon donošenja presude.

Savezna Republika Njemačka

Institut sporazumnog priznanja krivice se u njemačkom pravnom sistemu primjenjuje u fazi glavnog pretresa, zbog čega je uloga suda u procesu pregovaranja veoma izražena. Predmet pregovaranja mogu biti samo pravne posljedice, odnosno krivičnopravna sankcija, kao i sadržaj presude i pripadajućih zaključaka, ali ne i pravna kvalifikacija djela, izreka presude, kao ni mjere bezbjednosti. Predmet pregovora može biti i odustanak gonjenja za određeno krivično djelo u slučaju izvršenja više krivičnih djela.

U postupku pregovaranja, sud objavljuje sadržaj sporazuma o priznanju krivice, uz slobodnu ocjenu svih okolnosti slučaja, kao i opštih pravila za odmjeravanje kazne, a može da navede i gornju i donju granicu kazne, odnosno da odredi gornju i donju granicu, nakon čega objavljuje mogući sadržaj sporazuma. Učesnici u postupku se izjašnjavaju na ove okolnosti, a nagodba se postiže onda kada optuženi i tužilaštvo prihvate predlog suda. Sud nije vezan nagodbom, ukoliko se ustanovi da se isti ne zasniva na pravno ili stvarno relevantnim okolnostima, kao ni onda kada, zbog pojave novih okolnosti, sud ocijeni da predloženi kazneni okvir više nije srazmjeran učinjenom krivičnom djelu, odnosno krivici koja se može pripisati njegovom učiniocu.

Italija predstavlja prvu evropsku državu koja je uvela u svoje zakonodavstvo sporazum o priznanju krivice, odnosno, sporazum o krivičnoj sankciji, time što je, u namjeri da spriječi porast stope kriminaliteta, 1981. godine u tadašnji Zakonik o krivičnom postupku (tzv. Rokov Zakonik) uvedeno dogovaranje o kazni, koje je imalo veoma limitiran opseg¹⁶ i nije bilo široko primjenjivano u praksi. Godine 1988. donijet je novi Zakonik o krivičnom postupku, kojim je značajno proširena oblast primjene sporazuma o priznanju krivice (patteggiamiento) u zamjenu za izricanje tzv. zamjenskih sankcija.¹⁷ Svoj sadašnji oblik ovaj institut je dobio kroz izmjene i dopune Zakonika o krivičnom postupku iz 2003. godine.

Inicijativa za zaključenje sporazuma se nalazi u rukama stranaka, pri čemu predlog može poticati od strane tužioca, uz pristanak osumnjičenog (optuženog) ili obratno; a inicijativu mogu podnijeti i obje stranke, zajedno, do otvaranja glavne rasprave u prvostepenom postupku. Zahtjev mora biti podnesen u pismenoj formi, izuzev ako se podnosi na samom ročištu, kada je dozvoljena usmena forma. Italijanski ZKP pruža dodatnu povoljnost optuženom, dopuštajući mu da direktno sudu postavi svoj zahtjev i da traži sniženje kazne za jednu trećinu u slučaju da tužilac odbije da svoj pristanak na predloženi sporazum. Osim toga, ukoliko do zaključenja sporazuma nije došlo, iz razloga što tužilac odbija da zaključi sporazum, odbrana na kraju suđenja može tražiti od sudije da istraži razloge takvog postupanja tužioca.

O ispunjenju uslova za zaključenje sporazuma o priznanju krivice se stara sud, koji može, ukoliko uslovi nisu ispunjeni, da doneše odbijajuću presudu, ali i oslobađajuću presudu. Prilikom ocjene ispunjenosti uslova za zaključenje sporazuma, sud prvo ispituje da li postoje olakšavajuće okolnosti, odnosno okolnosti koje direktno oslobađaju optuženog krivične odgovornosti (recimo, postojanje činjenica iz kojih se proizilazi da krivično djelo nije izvršeno, odnosno činjenice da to krivično djelo nije izvršilo lice na koje se patteggiamiento odnosi, itd.). Ukoliko ne utvrdi postojanje ovih okolnosti, sud ulazi u ispitivanje sadržine sporazuma o priznanju krivice, i to ne samo u ispitivanje legitimiteta zahtjeva, već i u ocjenjivanje da li su stranke ispravno kvalifikovale krivično djelo, te da li je predložena kazna odgovarajuća.¹⁸ Ukoliko sud utvrdi da su ovi uslovi ispunjeni, prihvata sporazum i donosi presudu u čijoj izreci se navodi da je donijeta na osnovu sporazuma između državnog tužioca i optuženog.

Osuđujućom presudom optuženi se ne može obavezati na plaćanje troškova postupka, niti je moguća primjena sporednih kazni, izuzev ukoliko je u pitanju obavezna konfiskacija (imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, odnosno sredstva izvršenja djela). Kada su u pitanju pravni ljekovi, kasacijska žalba je uvijek dopuštena.¹⁹

16 Sporazum se nije mogao zaključiti za koruptivna krivična djela, već se koristio za krivična djela zaprijećena kaznom zatvora do tri mjeseca. I danas postoji određenja ograničenja u tom pravcu: patteggiamiento nije dozvoljen za krivična djela povezana sa organizovanim kriminalitetom, kidnapovanjem, prodajom droge i za krivična djela terorizma, niti je dozvoljeno zaključivanje patteggiamento-a za lica u povratu, ako bi njihova ukupna kazna prešla iznos od pet godina zatvora.

17 Prvobitni naziv je glasio *applicazione della pena su richiesta delle parti* (primjena kazne na zahtjev stranaka), koji je kasnije promijenjen u patteggiamiento i tako i jezički upodobljen američkom *plea bargaining* institutu.

18 Sud je ovlašćen samo da sporazum o priznanju krivice prihvati ili da ga odbije, ali ne da mijenja zahtjev stranaka.

19 Veljko Turanjanin: *Sporazum o priznanju krivice u pravu evropskih zemalja: Primjer Italije*, - 164, Institut za uporedno pravo, Strani pravni život, UDK 34, Beograd, 2011, op.cit. str. 147.

Sporazum o priznanju krivice u praksi Evropskog suda za ljudska prava

Primarna briga Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa korišćenjem sporazuma o priznanju krivice za rješavanje neriješenih predmeta bila je da njihov zaključak ne bi trebalo da bude nekompatibilan sa pravom okrivljenog na pravično suđenje.

Evropski sud je stoga utvrdio da zaključivanje sporazuma o priznanju krivice u okolnostima u kojima nisu ispoštovani zahtjevi u vezi sa istragom, koji su već razmatrani i gdje je to podrazumijevalo propust da se održi i primijeni u praksi adekvatan pravni okvir koji pruža zaštitu od akata nasilja od strane privatnih lica. Štaviše, s obzirom na sudsku praksu koja je već razmatrala potrebu za adekvatnim kaznama, takođe se može očekivati da bilo kakve kazne izrečene prema sporazumima o priznanju krivice koje se smatraju neadekvatnim odgovorom na ponašanje koje utiče na pravo po Evropskoj konvenciji, Evropski sud će takođe utvrditi da predstavlja kršenje određenih prava.

Evropski sud do sada nije razmatrao iz perspektive žrtve kompatibilnost sporazuma o priznanju krivice zaključenog sa jednim učiniocem određenih krivičnih djela sa Evropskom konvencijom, kada je cilj da se pokrene postupak protiv drugih, koji su uključeni u izvršenje krivičnih djela. Međutim, malo je vjerovatno da bi to bilo tako, jer se smatra da opravdava odstupanje od zahtjeva o kojima je u prethodnom stavu već izloženo.

Čak i kada nijedno pravo po Evropskoj konvenciji nije zahvaćeno krivičnim djelom, zaključenjesporazuma o priznanju krivice ne bi trebal da ima za posljedicu sprječavanje žrtve da podnese bilo kakve građanske tužbe koje bi mogle proizaći iz osporenog ponašanja. Međutim, žrtva koja je pristupila krivičnom postupku kao građanska stranka ne može se protiviti okončanju tog postupka zaključenjem sporazuma o priznanju krivice ako je i dalje moguće da on ili ona pokrene odgovarajući postupak pred građanskim sudovima.

Iako se značaj koji Evropski sud pridaje uključivanju žrtve u proces sporazumijevanja o krivici pojavio u slučajevima kada je učinjeno djelo uključivalo miješanje u pravo iz Evropske konvencije koje nameće obavezu sprovođenja temeljne i efikasne istrage, odsustvo takvog učešća generalno može dovesti do potencijalne štete po građanska prava žrtva i time dovode do kršenja člana 6 i člana 1 Protokola br. 1.²⁰

Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: Sud) je tek 2014. godine, prvi put donio odluku po pitanju usklađenosti člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima sa sistemom sporazuma o priznanju krivice, u kontekstu zaštite procesnih prava optuženog u krivičnom postupku.

Presuda u predmetu Natsvlishvili i Togonidze protiv Gruzije²¹ bila je prva u kojoj je Sud u potpunosti ispitao kompatibilnost sporazuma o priznanju krivice sa pojmom pravičnog postupka u smislu člana 6 Konvencije. U slučaju koji se odnosio na prvog podnosioca predstavke, gospodina Natsvlishvilija, postignut je sporazum između

20 The case law of the European Court of Human Rights on Victim's Rights in Criminal Proceedings, Jeremy McBride, p. 18-20.

21 Natsvlishvili i Togonidze protiv Gruzije, predstavka br. 9043/05, presuda od 29. aprila 2014.

odbrane i tužilaštva prema kojem se tužilac obavezao da će postupajućem суду podnijeti zahtjev da osudi podnosioca predstavke bez razmatranja predmeta u meritumu i da će tražiti smanjenje kazne, odnosno izricanje novčane kazne. Gruzijski sud je odobrio sporazum (na koju odluku se po nacionalnom pravu ove zemlje nije mogla uložiti žalba), dosudivši podnosiocu predstavke novčanu kaznu.

Podnoseći predstavku zbog povrede prava na pravično suđenje, gospodin Natsvlishvili je naveo da je procedura za zaključenje sporazuma o priznanju krivice, predviđena gruzijskim zakonom i primijenjena u njegovom slučaju, predstavljala zloupotrebu postupka i da je kao takva bila nepravična. On je tvrdio da, iako je pristao na sklapanje pogodbe sa tužilaštvom i samim tim se odrekao određenih procesnih prava, to odricanje nije bilo praćeno djelotvornom pravnom zaštitom.

Postupajući po predstavci, Sud je naveo da su sporazumi o priznanju krivice između tužilaštva i odbrane uobičajeni za evropske sisteme krivičnog pravosuđa, te da inicijative koje za cilj imaju smanjenje kazne ili izmjenu optužbi u zamjenu za priznavanje krivice ili saradnju sa organima krivičnog gonjenja nisu same po sebi predmet kritike. Sud je, pak, ocijenio da je važno utvrditi da li takva procedura uključuje i zaštitu od eventualnih zloupotreba.

U konkretnom slučaju, Sud je u pogledu činjenica utvrdio sljedeće: (i) da je podnositelj predstavke inicirao i dobrovoljno sklopio sporazum o priznanju krivice, uz potpunu svijest o relevantnim okolnostima i pravnim posljedicama; (ii) da su podnosioca predstavke u svim fazama slučaja zastupali advokati, uključujući i za vrijeme pregovora o sporazumu o priznanju krivice sa tužilaštvom; (iii) da je podnositelj predstavke u nekoliko navrata pred tužiocem i sudijom koji je ocjenjivao pravnu valjanost sporazuma izjavio da razumije njegov sadržaj i pravne posljedice; (iv) da su bili ispunjeni uslovi sporazuma koji je podnositelj predstavke potpisao i koji je uključivao sažetak pregovora koji su prethodili zaključenju sporazuma, a koji su podnijeti nadležnom судu na razmatranje i potvrđivanje; (v) da sudija nije bio u obavezi da odobri sporazum, već je imao pravnu mogućnost da odbije sporazum ukoliko bi ocijenio da su njegovi uslovi ili prateća procedura sadržali elemente nepravičnosti. Sud je stoga zaključio da je prvi podnositelj predstavke bez sumnje svjesno i dobrovoljno prihvatio sporazum o priznanju krivice, kao i da donijeta odluka nije bila proizvod prinude ili lažnih obećanja od strane tužilaštva, te je stoga utvrdio da u konkretnom slučaju nije bilo povrede člana 6 Konvencije.²²

Izvještaji Evropske komisije za Crnu Goru u odnosu na primjenu sporazuma o priznanju krivice

U izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru iz 2020. godine, navedeno je da Crna Gora treba da poboljša ostvarene rezultate na suzbijanju i sprječavanju korupcije, uključujući i nametanje djelotvornih sankcija i preduzimanje konkretnih mjera da se priznanje krivice ograniči na izuzetne slučajeve, kako bi se poboljšala transparentnost i kredibilitet

22 Pregled prakse Suda iz 2015., Savjet Evrope – Evropski sud za ljudska prava, Strazbur, februar 2016., str. 43 - 44, https://www.echr.coe.int/Documents/Short_Survey_2014_BOS.pdf, odluke se objavljiju godišnje, https://www.echr.coe.int/Documents/Short_Survey_2017_ENG.PDF, dostupno putem linka: a www.echr.coe.int

odgovora pravosuđa na korupciju kroz više odvraćajuću i dosljedniju kaznenu politiku. U oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, Crna Gora je pozvana da preduzme konkretne mjere za ograničavanje primjene sporazuma o priznanju krivice na izuzetne slučajevе, kako bi se povećala transparentnost i kredibilitet pravosudnog odgovora na organizovani kriminal kroz više odvraćajuću i dosljedniju politiku sankcionisanja.

Identične ocjene su ponovljene i u Izveštaju iz 2021. godine, da bi u posljednjem Izveštaju Evropske komisije (2022) bili notirani konkretniji problemi u vezi primjene instituta sporazuma o priznanju krivice: *Korišćenje sporazuma o priznanju krivice mora se primjenjivati s krajnjom pažnjom, u prave svrhe i uz poštovanje svih potrebnih mjera zaštite. Pravna analiza troškova i koristi u interesu pravde treba da se sprovodi sistematski kada se koristi ovaj mehanizam. Ni u kom slučaju sankcije ne mogu biti ispod zakonskog minimuma. Da bi se poboljšala njegova djelotvorna upotreba, potrebno je izraditi smjernice za specijalizovane sudove i tužilaštva.*

U oblasti borbe protiv organizovanog kriminala uočeno je da je eksternom ocjenom crnogorske politike kažnjavanja, koju je naložio Vrhovni sud, zaključeno da sudovi ne koriste u potpunosti raspone kazni i da imaju tendenciju da izriču kazne u donjoj trećini ili donjoj polovini raspona kazni. Sporazumi o priznanju krivice i dalje su bili široko korišćeni u slučajevima organizovanog kriminala i rezultirali su zatvorskim kaznama, novčanim kaznama i oduzimanjem imovine, što su bile nesrazmjerne niske kazne s obzirom na težinu krivičnog djela. Kazne u kontekstu sporazuma o priznanju krivice kretale su se od 2 i po mjeseca do 3 godine i 8 mjeseci zatvora, a novčane kazne od 1500 do 50 000 eura. Sporazume o priznanju krivice treba koristiti oprezno i treba ih regulisati primjenom smjernica za poboljšanje transparentnosti i kredibiliteta pravosudnog odgovora na organizovani kriminal, kao i za obezbjeđivanje odvraćajuće i dosljednije politike kažnjavanja.

S tim u vezi, zaključeno je da Crna Gora *tek treba da riješi neke sistemske nedostatke koji postoje horizontalno u sistemu krivičnog pravosuđa, uključujući način na koji sudovi postupaju po predmetima organizovanog kriminala, što će zahtijevati odvraćajuću politiku određivanja kazni i reviziju korišćenja sporazuma o priznanju krivice u slučajevima organizovanog i teškog kriminala.*

Analiza Vrhovnog suda Crne Gore

U Analizi kaznene politike za najteža krivična djela (2021)²³, uključujući predmete visoke korupcije, zaključeno je da su sudovi dužni da sa više obzira cijene postojanje uslova za usvajanje sporazuma o priznanju krivice, naročito u predmetima u kojima vođenje krivičnog postupka i ishod suđenja izazivaju naročitu pažnju javnosti. U istraženim predmetima organizovanog kriminala, utvrđeno je da zakonska mogućnost primjene sporazuma o priznanju krivice za krivična djela iz oblasti organizovanog kriminala može stvoriti privid kod učinilaca ovih krivičnih djela i utisak kod opšte javnosti da su to lakši oblici kriminaliteta, zbog čega se može postaviti pitanje ostvarivanja generalne

²³ Analiza kaznene politike za najteža krivična djela, autori Radule Kojović, Ksenija Jovićević-Korać i dr, Vrhovni Sud Crne Gore, AIRE Centar, Ambasada Velike Britanije u Podgorici, 2021. god.

i specijalne prevencije organizovanog kriminala, naročito imajući u vidu preuzetu obavezu iz Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, na osnovu koje je Crna Gora dužna da postigne što viši stepen efikasnosti primjene zakonskih mjera u odnosu na ovakva djela, vodeći računa o potrebi da se spriječi činjenje organizovanog kriminala. Analiza sadrži i konkretne smjernice za dalje usklađivanje kaznene politike.

IV PRIMJENA INSTITUTA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE U CRNOGORSKOJ PRAKSI

Opšti statistički okvir

Za potrebe Analize, a u kontekstu sagledavanja djelotvornosti sporazuma o priznanju krivice, kao instituta za unaprjeđenje efikasnosti sudske prakse, korišćeni su podaci iz izveštaja o radu Sudskog savjeta, koji su dostupni na internet sajtu Sudskog savjeta.

Crnogorski sudovi su u 2021. godini imali ukupno u radu 118.568 predmeta. Izveštajnu godinu su počeli sa 34.425 predmeta, primili 84.143 završili 80.485, dok je ostalo neriješeno 37.963 predmeta ili 32,05%. Priliv predmeta bio je veći u odnosu na prethodnu godinu za 4,24%, a broj riješenih predmeta manji u odnosu na prethodnu predmeta bio je veći u odnosu na prethodnu godinu za 4,24%, a broj riješenih predmeta manji u odnosu na prethodnu godinu za 3,27%. Prosječni mjesecni priliv po sudiji iznosio je 28,62 predmeta godišnje, 328,51 završeno, a broj nezavršenih predmeta po sudiji je 154,95 na godišnjem nivou. Kvalitet rada je zadržan na zadovoljavajućem nivou, što znači da je 70,36% potvrđeno, 19,66% od svih odluka po žalbama je ukinuto, dok je 5,19% djelimično potvrđeno/preinačeno/ukinuto. Odluke su rađene u zakonskom roku, odnosno samo 0,68% odluka je izrađeno van zakonskog roka, što je jedan od pokazatelja efikasnosti i efektivnosti, zajedno sa poštovanjem suđenja u razumnom roku. Do 3 mjeseca riješeno je 61,60% predmeta, 12,36% predmeta do 6 mjeseci, 6,63% do 9 mjeseci, 3,96% do godinu, dok je u 15,45% predmeta postupak traje duže od godinu dana.

U 2020. godini, crnogorski sudovi su imali ukupno u radu 118.913 predmeta. Izveštajnu godinu su počeli sa 38.190 predmeta, primili 80.723, dok je ostalo neriješeno 34.425 predmeta ili 29,26 %. Priliv predmeta bio je manji u odnosu na prethodnu godinu za 13,19%, a broj riješenih predmeta manji u odnosu na prethodnu godinu za 9,86%. Prosječni mjesecni priliv po sudiji iznosio je 26,59 predmeta godišnje, 328,88 završeno, a broj nezavršenih predmeta po sudiji je 136,07 predmeta na godišnjem nivou. Kvalitet rada je zadržan na zadovoljavajućem nivou, što znači da je 70,50% potvrđeno, 20,11% od svih odluka po žalbama je ukinuto, dok je 4,94% djelimično potvrđeno/preinačeno/ukinuto. Odluke su rađene u zakonskom roku, odnosno samo 0,53% odluka je urađeno van zakonskog roka, što je jedan od pokazatelja efikasnosti i efektivnosti, zajedno sa

poštovanjem suđenja u razumnom roku. Tako je 58,20% predmeta riješeno do 3 mjeseca, 13,28% do 6 mjeseci, 7,52 % do 9 mjeseci, 5,51 % do godinu, dok je u 15,49% predmeta postupak trajao duže od godinu dana.

U 2019. godini, svi sudovi su imali ukupno 131.956 predmeta u radu, od čega su primili 92.984 predmeta, riješili 92.305 predmeta, dok je ostalo neriješeno 38.190 predmeta ili 29,26%. Na nivou crnogorskog sudstva stopa ažurnosti je iznosila skoro 100%, a stopa efikasnosti po CEPEJ indikatorima 79,7%. Kada je riječ o dužini trajanja postupka u složenim predmetima kod svih osnovnih sudova u Crnoj Gori, do tri mjeseca završeno je 58,82 % svih predmeta, do šest mjeseci 14,16%, do devet mjeseci 7,15%, do jedne godine 4,52% i preko jedne godine 15,35 %.

Na kraju 2019. godine, ostalo je neriješeno 2.912 starih predmeta (predmeti stariji od 3 godine). Na kraju izvještajne 2020. godine, neriješeno je 3.036 predmeta, dok je na kraju 2021. godine ostalo neriješeno 3.794 predmeta. Broj neriješenih starih predmeta je u konstantnom porastu, što predstavlja podatak koji zabrinjava i navodi na planiranje konkretnih aktivnosti pravosudnih organa u cilju kreiranja politika za ubrzanje postupaka, imajući posebno u vidu činjenicu da se rad pravosudnih organa Crne Gore najčešće osporava pred Evropskim sudom za ljudska prava upravo s aspekta trajanja postupka u okviru povrede prava na suđenje u razumnom roku iz čl. 6 Evropske konvencije.

Izvještaj o radu Sudskog savjeta za 2022. godinu nije usvojen u vrijeme izrade ove Analize, zbog čega se trogodišnji trend o statistici ne može izvesti. Međutim, upoređivanjem podataka o ukupnom broju predmeta u radu u toku navedenog perioda, **može se izvesti zaključak da je broj predmeta kojima su sudovi opterećeni u padu (i to za 13.388 predmeta od 2019. godine)**, dok je priliv predmeta varirao, imajući u vidu da je u 2020. godini zbog poznatih okolnosti (Covid pandemija i obustava rada advokata) priliv bio manji nego izvještajne 2019. godine. Takođe, uočeno je da se broj riješenih predmeta se drastično smanjuje (od 92.305 riješenih u 2019. godini do 80.485 riješenih na kraju 2021. godine). Zaključak o kontinuiranom smanjenju ukupnog broja predmeta može se sagledati i u odnosu na 2018. godinu, koja je analizirana u prethodnoj Analizi, kada je bilo evidentirano ukupno 136.567 predmeta u radu kod sudova.²⁴

Sporazum o priznanju krivice: komparativni pregled

Prema podacima iz Izvještaja o radu Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva za 2019. godinu²⁵, državni tužioci zaključili su ukupno 371 sporazum o priznanju krivice sa fizičkim licima (u 2018. godini 298 sporazuma, u 2017. godini 240 sporazuma, u 2016. godini 167 sporazuma) i jedan sporazum sa pravnim licem. Od ukupnog broja u Osnovnim državnim tužilaštвima zaključeno je 208 sporazuma o priznanju krivice (u 2018. godini 195 sporazuma, u 2017. godini 55 sporazuma, u 2016. godini 42 sporazuma), dok su Specijalni tužioci zaključili 49 sporazuma o priznanju krivice sa fizičkim licima i jedan sporazum sa pravnim licem (u 2018. godini zaključena su 43 sporazuma, u 2017. godini 29 sporazuma, u 2016. godini 28 sporazuma).

24 Institut sporazuma o priznanju krivice u crnogorskem zakonodavstvu i praksi; komparativna analiza 2016-2020; str. 20

25 https://tuzilastvo.me/static/drtz/doc/IZVJESTAJ_O_RADU_TUZILACKOG_SAVJETA_I_DRZA-VNOG_TUZILASTVA_ZA_2019_GODINU.pdf

U izvještajnoj 2019. godini Specijalni tužioci su zaključili 49 sporazuma o priznanju krivice sa fizičkim licima o priznanju krivice (u 2018. godini 43 sporazuma) i jedan sporazum sa pravnim licem. U zaključenim sporazumima o priznanju krivice, kazne su zatvorske, uslovne i novčane, s tim što je u nekima kumulativno sa zatvorskom kaznom kao sporedna kazna izricana i novčana kazna, kao i oduzimanje imovinske koristi pribavljenje krivičnim djelom, dok je u nekim sporazumima dogovorena i novčana uplata u humanitarne svrhe.

Sporazumi su zaključeni za sljedeća krivična djela:

- » zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a KZ CG zaključeno je 7 sporazuma o priznanju krivice, svi sporazumi su usvojeni odlukom suda i na osnovu njih je donijeta osuđujuća presuda za 7 lica na kaznu zatvora. Kumulativno sa zatvorskom kaznom izrečena je i novčana kao sporedna kazna u iznosu od 2.000 eura, u humanitarne svrhe dogovorena je uplata u iznosu od 1.000 eura NVO "Udruženje djece sa teškoćama u razvoju", dok je na ime troškova krivičnog postupka uplaćen iznos od 5.537,25 eura.
- » zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 KZ CG i krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a KZ CG zaključeno je 5 sporazuma o priznanju krivice, od kojih su 4 usvojena, a za 1 se čeka odluka suda. Na osnovu ova 4 sporazuma donijeta je presuda kojom se okrivljeni osuđuju na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 6.000 eura, te uplata u humanitarne svrhe u korist ZU Specijalna bolnica za psihijatriju Dobrota - Kotor u visini od 20.000 eura, a na ime troškova krivičnog postupka 800 eura.
- » zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 KZ CG zaključena su 2 sporazuma o priznanju krivice, koji su usvojeni odlukom suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom se okrivljeni osuđuju na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 50.000 eura. U humanitarne svrhe uplaćeno je u korist JU Opšta bolnica "Danilo I" Cetinje iznos od 50.000 eura. dok je zbog nezakonito pribavljene imovinske koristi krivičnim djelima uplaćen iznos od 300.000 eura, kao i na ime troškova krivičnog postupka iznos od 2.150 eura.
- » zbog krivičnog djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju iz člana 272 KZ CG zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 2.000 eura, dok je u humanitarne svrhe u korist Kliničkog centra Crne Gore uplaćen iznos u visini od 200 eura.
- » zbog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz člana 264 KZ CG zaključena su 2 sporazuma o priznanju krivice, koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda-uslovna osuda. Izrečena je i novčana kazna u iznosu od 7.000 eura, kao i troškovi krivičnog postupka u iznosu od 1.750 eura u korist Budžeta CG.
- » zbog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz člana 264 KZ CG i krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a KZ CG zaključeno je 5 sporazuma o priznanju krivice, koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta

presuda - uslovna osuda, te izrečena novčana kazna u iznosu od 78.000 eura, kao i troškovi krivičnog postupka u iznosu od 5.450 eura.

- » zbog krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 403 KZ CG i krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a KZ CG zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom je okriviljeni osuđen na kaznu zatvora. Na ime troškova krivičnog postupka uplaćeno je 3.468 eura.
- » zbog krivičnog djela pranje novca iz člana 268 KZ CG zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom je okriviljeni osuđen na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 5.000 eura, kao i 20.000 eura na račun trezora (novac pribavljen kriminalnom djelatnošću).
- » zbog krivičnog djela pranje novca iz člana 268 KZ CG i krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz člana 264 KZ CG zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice sa fizičkim licem i 1 sporazum sa pravnim licem, koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom je okriviljeni osuđen na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 3.000 eura, a pravno lice na jedinstvenu novčanu kaznu u iznosu od 75.000 eura, a na ime imovinsko pravnog zahtjeva na račun Poreske uprave uplaćen je iznos od 89.820 eura, dok je u humanitarne svrhe uplaćeno 3.000 eura u korist JU Resursni centar za obrazovanje i ospozobljavanje "1 jun" Podgorica, kao i na ime troškova krivičnog postupka 2.228,46 eura.
- » zbog krivičnog djela nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz člana 405 KZ CG zaključeno je 4 sporazuma o priznanju krivice, koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okriviljeni osuđeni na kaznu zatvora. Na ime troškova krivičnog postupka uplaćeno je 1.963 eura.
- » zbog krivičnog djela nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz člana 405 KZ CG i krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a KZ CG zaključeno je 19 sporazuma o priznanju krivice, od kojih su 18 sporazuma usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojim se okriviljeni osuđuju na kaznu zatvora, dok 1 sporazum o priznanju krivice čeka odluku suda. Na ime novčane kazne uplaćen je iznos od 19.500 eura. U humanitarne svrhe uplaćeno je ukupno 9.500 eura (u korist NVO Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju Podgorica, JU Dom starih Bijelo Polje i JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih osoba sa invaliditetom u Danilovgradu). Troškovi krivičnog postupka uplaćeni su u ukupnom iznosu od 16.265,31 eura.
- » zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz člana 416 KZ zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice koji je usvojen odlukom suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom se izriče uslovna osuda. Na ime troškova krivičnog postupka uplaćeno je 1.406,50 eura.

Više državno tužilaštvo u Podgorici je u 2019. godini zaključilo sporazum o priznanju krivice sa 110 lica. Povodom odlučivanja o sporazumu, sud je usvojio 105 sporazuma i donio osuđujuće presude, dok su sporazumi u odnosu na 5 lica do kraja izvještajne

godine ostali neriješeni. Prema sporazumima o priznanju krivice, u odnosu na 105 lica po kojima je sud donio osuđujuće presude, izrečene su kazne zatvora od kojih je za 8 lica određeno da će kaznu izdržavati u prostorijama za stanovanje, a prema 13 lica je izrečena i novčana kazna, kao sporedna kazna, u ukupnom iznosu od 59.000,00 eura.

Više državno tužilaštvo u Bijelom Polju zaključilo je 3 sporazuma o priznanju krivice. Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici zaključilo je sporazume i priznanju krivice sa 100 okriviljenih lica. Svi sporazumi su usvojeni i donijete su presude, i to: protiv 50 lica kazna zatvora, protiv 25 okriviljenih lica uslovna osuda, protiv 1 lica novčana kazna i protiv 24 lica rad u javnom interesu. U odnosu na 2 okriviljena lica određeno je da se kazne zatvora izdržavanju u prostorijama u kojima stanuju. Po osnovu zaključenih sporazuma, okriviljeni su na ime novčanih kazni uplatili 3.400,00 eura, na ime uplata u korist humanitarnih organizacija 4.500,00 eura, na ime uplate po osnovu usvojenog imovinsko-pravnog zahtjeva oštećenih 125.720,85 eura, dok je po osnovu usvojenog sporazuma protiv jednog lica oduzeta imovinska korist u iznosu od 260.742,52 eura. Uz krivične sankcije izrečene su mjere bezbjednosti prema 22 lica, od čega 21 mjera oduzimanja predmeta i prema jednom licu dvije mjere bezbjednosti-zabranu prilaženja i udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje.

U izvještajnom periodu državni tužioci u Osnovnom državnom tužilaštvu na Cetinju imali su 10 zaključenih sporazuma o priznanju krivice. Zaključeni sporazumi rezultirali su donošenjem osuđujućih sudske odluke-presuda protiv 10 fizičkih lica. Struktura sudske odluke po zaključenim sporazumima je sledeća: protiv 6 fizičkih lica donijeta je osuđujuća presuda na kaznu zatvora a protiv 4 lica presuda kojom je izrečena uslovna osuda.

Državni tužioci u Osnovnom državnom tužilaštvu u Nikšiću zaključili su 9 sporazuma o priznanju krivice, dok je Osnovno državno tužilaštvo u Herceg Novom sporazum o priznanju krivice zaključilo sa 20 okriviljenih čiji su sporazumi prihvaćeni od strane Osnovnog suda u Herceg Novom.

Osnovno državno tužilaštvo u Kotoru i Osnovno državno tužilaštvo u Ulcinju imali su po 6 zaključenih sporazuma o priznanju krivice.

Državni tužioci u Osnovnom državnom tužilaštvu u Baru zaključili su 2 sporazuma o priznanju krivice, dok je Osnovno državno tužilaštvo u Bijelom Polju zaključilo 42 sporazuma o priznanju krivice.

Osnovno državno tužilaštvo u Beranama i Osnovno državno tužilaštvo u Plavu nisu imali zaključenih sporazuma o priznanju krivice u 2019. godini.

U izvještajnom periodu državni tužioci u Osnovnom državnom tužilaštvu u Rožajama zaključili su 11 sporazuma o priznanju krivice, dok su po jedan zaključeni sporazum imali Osnovno državno tužilaštvo u Pljevljima i Osnovno državno tužilaštvo u Kolašinu.

Pregled zaključenih sporazuma o priznanju krivice na osnovu Izvještaja Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva za 2019. godinu

Državno tužilaštvo	Sporazum o priznanju krivice	Novčane kazne	Oduzeta imovinska korist	Uplata u humanitarne svrhe	Uplata oštećenom
ODT Bar	2				
ODT Berane	0				
ODT Bijelo Polje	42			3.850,00 €	
ODT Cetinje	10				
ODT Herceg Novi	20				
ODT Kolašin	1			2.000,00 €	
ODT Kotor	6				
ODT Nikšić	9			6.000,00 €	
ODT Plav	0			1.500,00 €	
ODT Pljevlja	1				
ODT Podgorica	100	3.400,00 €	125.720,85 €	4.500,00 €	
ODT Rožaje	11				
ODT Ulcinj	6	2.500,00 €	1.095,00 €		
VDT Bijelo Polje	3				
VDT Podgorica	110	59.000,00 €			
SDT	50	228.000,00 €	320.000,00 €	83.700,00 €	89.820,00 €
UKUPNO	371	292.900,00 €	446.815,85 €	101.550,00 €	89.820,00 €

Prema podacima iz Izvještaja Tužilačkog savjeta za 2020 godinu²⁶ državni tužioци zaključili su ukupno 559 sporazuma o priznanju krivice, od čega 555 sporazuma sa fizičkim licima, 2 sporazuma sa pravnim licima i 2 sporazuma sa odgovornim licima u pravnim licima (u 2019. godini 371 sporazum, u 2018. godini 298 sporazuma, u 2017. godini 240 sporazuma), od čega u osnovnim državnim tužilaštвима 289 (u 2019. godini 208 sporazuma, u 2018. godini 195 sporazuma, u 2017. godini 156 sporazuma), u višim državnim tužilaštвимa 158 (u 2019. godini 113 sporazuma, u 2018. godini 60 sporazuma, u 2017. godini 55 sporazuma, u 2016. godini 42 sporazuma), dok su Specijalni tužioци zaključili 112 sporazuma o priznanju krivice sa fizičkim licima (u 2019. godini 49 sporazuma, u 2018. godini 43 sporazuma, u 2017. godini 29 sporazuma). Presudom nadležnog suda riješeni su predmeti protiv 497 fizičkih lica, protiv 1 pravnog lica i protiv 1 odgovornog lica²⁷

26 Vidi link: https://www.tuzilastvo.me/static//drtz/doc/IZVJESTAJ_O_RADU_ZA_2020_GODINU.pdf

27 Vidi link: https://www.tuzilastvo.me/static//drtz/doc/IZVJESTAJ_O_RADU_ZA_2020_GODINU.pdf

Od navedenog broja sporazuma specijalni tužioći su zaključili 112 sporazuma o priznanju krivice sa fizičkim licima (u 2019. godini 49, u 2018. godini 43 sporazuma).

U zaključenim sporazumima o priznanju krivice kazne su zatvorske, uslovne i novčane, s tim što je u nekima kumulativno sa zatvorskom kaznom kao sporedna kazna izricana i novčana kazna, kao i oduzimanje imovinske koristi pribavljenе krivičnim djelom, dok je u nekim sporazumima dogovorena i novčana uplata u humanitarne svrhe.

Sporazumi su zaključeni za sljedeća krivična djela:

- » zbog krivičnih djela: pranje novca iz čl. 268 KZ CG, utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom je okriviljeni osuđen na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 3.000,00 € dok je u humanitarne svrhe uplaćeno 1.000,00 € u korist Nacionalnog koordinacionog tima, kao i na ime troškova krivičnog postupka 600,00 €.
- » zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključeno je 20 sporazuma o priznanju krivice, od čega je 10 sporazuma usvojeno odlukom suda. Na osnovu njih su donijete osuđujuće presude protiv 7 lica na kaznu zatvora, protiv 1 lica izrečena je uslovna osuda i kumulativno sa njom izrečena je kao sporedna novčana kazna u iznosu od 10.000,00 €, dok su protiv 2 lica izrečene vaspitne mjere društvenog korisnog ili humanitarnog rada. U humanitarne svrhe uplaćeno je 2.000,00 € Domu starih u Bijelom Polju i Nacionalnom koordinacionom timu 10.000,00 €. Na ime troškova krivičnog postupka uplaćen je iznos od 3.900,00 €.
- » zbog krivičnih djela neovlašćena proizvodnja držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključeno je 5 sporazuma o priznanju krivice, od kojih su 4 usvojena. Na osnovu njih je sud izrekao zatvorske kazne i kumulativno sa zatvorskom kaznom izrečene su kao sporedne novčane kazne u iznosu od 15.000,00 €. Na ime imovinske koristi stečene krivičnim djelom uplaćeno je budžetu 35.000,00 €. Izrečena je 1 mjera bezbjednosti oduzimanje vozila kao i trajno oduzimanje 61 pakovanja droge (marihuane). Troškovi krivičnog postupka iznosili su 1.000,00 €. Sporazum protiv 1 lica čeka odluku suda.
- » zbog krivičnih djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 KZ CG, nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, koji je usvojen odlukom suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom se okriviljeni osuđuje na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 40.000,00 €. Na ime imovinske koristi stečene krivičnim djelom uplaćeno je 200.000,00 €, kao i troškovi krivičnog postupka u iznosu od 8.200,00 €.
- » zbog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 KZ CG zaključen je 21 sporazum o priznanju krivice. Na osnovu 5 sporazuma koji su usvojeni sud je izrekao uslovne osude, a kao sporedne izrečene su novčane kazne u iznosu od 78.000,00 €, kao i troškovi krivičnog postupka u iznosu od 12.300,00 €, dok za 16 sporazuma sud nije donio presudu u izvještajnom periodu.

- » zbog krivičnih djela utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključeno je 44 sporazuma o priznanju krivice, koji su usvojeni od strane suda. Na osnovu 3 sporazuma izrečene su uslovne osude, a kao sporedne novčane kazne u iznosu od 57.000,00 €. U 2 sporazuma izrečene su zatvorske kazne i novčane kao sporedne u iznosu od 80.000,00 €. Na ime protivpravno stečene imovinske koristi uplaćeno je u Budžet Crne Gore 6.361.450,72€, a u humanitarne svrhe 5.000,00 € Nacionalnom koordinacionom timu, kao i troškovi krivičnog postupka u iznosu od 15.400,00 €. Za 8 sporazuma još nije donijeta presuda.
- » zbog krivičnih djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, u kojem još nije donijeta sudska odluka.
- » zbog krivičnog djela nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz čl. 405 KZ CG zaključena su 2 sporazuma o priznanju krivice, koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 1.500,00 €. Na ime troškova krivičnog postupka uplaćeno je 800,00 €.
- » zbog krivičnih djela nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz čl. 405 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključeno je 10 sporazuma o priznanju krivice, od kojih su 7 sporazuma usvojeni od strane suda i na osnovu njih je donijeta presuda kojim se okrivljeni osuđuju na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 6.500,00 €. Troškovi krivičnog postupka iznosili su 800,00 €, dok 3 sporazuma o priznanju krivice čekaju odluku suda.
- » zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl. 416 KZ zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice koji je usvojen odlukom suda a na osnovu kojeg nije donijeta presuda.
- » zbog krivičnih djela krijumčarenje iz čl. 265 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG zaključeno je 6 sporazuma o priznanju krivice, od kojih je 5 sporazuma usvojeno od strane suda i na osnovu njih je donijeta presuda kojim se okrivljeni osuđuju na kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu kaznu u iznosu od 27.000,00 €. U humanitarne svrhe plaćeno je 5.500,00 € Kliničkom centru Crne Gore. Troškovi krivičnog postupka uplaćeni su u iznosu od 900,00 eura, dok 1 sporazum o priznanju krivice čeka odluku suda.

Državni tužioci u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici zaključili su sporazume sa 151 licem. Povodom odlučivanja o sporazumu, sud je usvojio sporazume protiv 144 lica i donio osuđujuće presude, u odnosu na 2 lica su odbijeni, dok su sporazumi u odnosu na 5 lica do kraja izvještajne godine ostali neriješeni. Po sporazumima o priznanju krivice u odnosu na 144 lica po kojima je sud donio osuđujuće odluke, izrečene su kazne zatvora, od kojih je za 65 lica određeno da će kaznu izdržavati u prostorijama za stanovanje, a prema 79 lica izrečena je kazna zatvora, od čega je prema 68 lica izrečena i novčana kazna, kao sporedna kazna, u ukupnom iznosu od 335.650,00 €.

U 2020 godini državni tužioci u osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici zaključili su sporazume o priznanju krivice sa 230 okrivljenih lica. Svi sporazumi su usvojeni i donijete su presude, i to: protiv 61 lica kazna zatvora, protiv 48 okrivljenih lica uslovna

osuda, protiv 22 lica novčana kazna i protiv 13 lica rad u javnom interesu. U odnosu na 86 okriviljenih lica određeno je da kazne zatvora izdržavaju u prostorijama u kojima stanuju. Po osnovu zaključenih sporazuma, okriviljeni su uplatili na ime novčanih kazni iznos od 4.800,00 eura, na ime uplata u korist humanitarnih organizacija 50.000,00 eura. Uz krivične sankcije izrečene su i mjere bezbjednosti prema 20 lica, od čega prema 19 lica mјera oduzimanje predmeta i prema 1 licu zabrana prilaženja.

Državni tužioci u Osnovnom državnom tužilaštvu u Cetinju, imali su zaključenih sporazuma o priznanju krivice sa 2 lica, u Nikšiću su zaključili 4 sporazuma, u Kotoru-10, u Herceg Novom su zaključili sporazume sa 7 lica, u Baru je zaključeno 4 sporazuma, u Ulcinju su zaključili sporazume sa 2 lica, u Bijelom Polju su zaključili 8 sporazuma, u Rožaju je zaključen sporazum sa jednim licem, dok u Plavu, Kolašinu i Beranama nije bilo zaključenih sporazuma o priznanju krivice.

Pregled zaključenih sporazuma o priznanju krivice na osnovu Izvještaja Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva za 2020. godinu

Državno tužilaštvo	Sporazum o priznanju krivice	Novčane kazne	Oduzeta imovinska korist	Uplata u humanitarne svrhe	Uplata oštećenom
ODT Bar	4				
ODT Berane					
ODT Bijelo Polje	8			3.500,00 €	
ODT Cetinje	2				
ODT Herceg Novi	9				
ODT Kolašin	0				
ODT Kotor	10	5.200,00 €		3.000,00 €	214,60 €
ODT Nikšić	6			7.000,00 €	420,00 €
ODT Plav	0				
ODT Pljevlja	0				
ODT Podgorica	247	4.800,00 €		50.000,00 €	
ODT Rožaje	1				
ODT Ulcinj	2	5.000,00 €			
VDT Bijelo Polje	7				
VDT Podgorica	151	335.650,00 €		8.000,00 €	
SDT	112	318.000,00 €	6.596.450,72 €	23.500,00 €	
UKUPNO	559	668.650,00 €	6.596.450,72 €	95.000 €	634,60 €

U 2021. godini, po Izvještaju o radu Tužilačkog savjeta i državnog tužilaštva za 2021. godinu²⁸ državni tužioci su zaključili sporazume o priznanju krivice sa 253 fizičkih i 10 pravnih lica kako su to prikazala državna tužilaštva izuzev osnovnih državnih tužilaštava Nikšić, Kotor, Bar, Bijelo Polje, Berane i Kolašin koji podaci su prikazani u odnosu na broj zaključenih sporazuma kojih je bilo 27.

Od toga u 2021. godini specijalni tužioci su zaključili sporazume o priznanju krivice sa 55 fizičkih i 10 pravnih lica (u 2020. godini 81, u 2019. godini 49, u 2018. godini 43 sporazuma). U zaključenim sporazumima o priznanju krivice kazne su zatvorske, uslovne i novčane, s tim što je u nekim kumulativno sa zatvorskom kaznom kao sporedna kazna izrečena i novčana kazna, kao i oduzimanje imovinske koristi pribavljenе krivičnim djelom, dok je u nekim sporazumima dogovorena i novčana uplata u humanitarne svrhe. Za 9 pravnih lica izrečene su kazne prestanka pravnog lica brisanjem iz Centralnog registra privrednih subjekata, dok je za 1 pravno lice donijeta uslovna osuda.

Sporazumi su zaključeni za sljedeća krivična djela:

- » Zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije čl. 401a Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključeno je 14 sporazuma o priznanju krivice na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 7 zatvorskih kazni, novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 42.000,00 €, na ime troškova krivičnog postupka iznos od 3.699,60 €, kao i na ime protivpravno stečene imovinske koristi oduzeta je 1 jahta, dok 5 sporazuma o priznanju krivice nema odluku, a 2 sporazuma su odbijena od strane suda.
- » Zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije čl. 401a Krivičnog zakonika Crne Gore, krijumčarenje iz čl. 265 Krivičnog zakonika Crne Gore i zbog krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom je okrivljeni osuđen na 1 zatvorsku kaznu, novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 2.000,00 €, u humanitarne svrhe uplaćen iznos od 1.000,00 €, dok je na ime protivpravno stečene imovinske koristi uplaćen iznos od 192.234,53 €.
- » Zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije čl. 401a Krivičnog zakonika Crne Gore i zbog krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključena su 4 sporazuma o priznanju krivice koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 4 zatvorske kazne, novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 3.000,00 €, u humanitarne svrhe uplaćen iznos od 1.500,00 €, dok je na ime protivpravno stečene imovinske koristi oduzeta automatska puška 7,62mm i 2 okvira.
- » Zbog krivičnih djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a Krivičnog zakonika Crne Gore i utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključeno je 13 sporazuma o priznanju krivice koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 1 zatvorsku i 12 uslovnih kazni i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od

28 Vidi sajt: https://tuzilastvo.me/static//tzsv/doc/IZVJESTAJ_O_RADU_TUZILACKOG_SAVJETA_I_DRZAVNOG_TUZILASTVA_ZA_2021._GODINU.pdf

51.500,00 €, kao i na ime troškova krivičnog postupka iznos od 10.300,00 €, dok je 1 sporazum o priznanju krivice odbijen od strane suda.

- » Zbog krivičnih djela zloupotreba službenog položaja iz čl. 416 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda kojom je okrivljeni osuđen na zatvorsku kaznu, kao i na ime troškova krivičnog postupka iznos od 368,50 €, dok je 1 sporazum odbijen od strane suda.
- » Zbog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključena su 3 sporazuma o priznanju krivice koja su usvojena od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 1 zatvorsku i 2 uslovne kazne, novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 103.000,00 €, na ime troškova krivičnog postupka iznos od 3.500,00 €, kao i na ime protivpravno stečene imovinske koristi iznos od 364.094,93 €.
- » Zbog krivičnih djela pranje novca iz čl. 268 Krivičnog zakonika Crne Gore, prevara iz čl. 244 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključena su 2 sporazuma o priznanju krivice koja su usvojena od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 1 zatvorsku i 1 uslovnu kaznu i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 3.000,00 €, kao i na ime troškova krivičnog postupka 594,00 €.
- » Zbog krivičnih djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a Krivičnog zakonika Crne Gore, pranje novca iz čl. 268 Krivičnog zakonika Crne Gore i zbog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključena su 2 sporazuma o priznanju krivice koja su usvojena od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 1 zatvorsku i 1 uslovnu kaznu zatvora i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 83.000,00 €, dok je u humanitarne svrhe uplaćeno 1.000,00 €, kao i na ime protivpravno stečene imovinske koristi iznos od 12.458,85€.
- » Zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice, po kojem još nije donešena odluka od strane suda.
- » Zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije čl.401a Krivičnog zakonika Crne Gore i zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključena su 4 sporazuma o priznanju krivice koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda kojom su okrivljeni osuđeni na 4 zatvorske kazne, novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 14.000,00 €, dok su 2 sporazuma o priznanju krivice odbijena.
- » Zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije čl.401a Krivičnog zakonika Crne Gore, neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 Krivičnog zakonika Crne Gore i zbog krivičnog djela davanje mita iz čl. 424 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključen je 1 sporazum o priznanju krivice koji je usvojen od strane suda i na osnovu kojeg je donijeta presuda, kojom je okrivljeni osuđen na 1 zatvorsku kaznu i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 7.000,00 €.

- » Zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije čl.401a Krivičnog zakonika Crne Gore i zbog krivičnog djela nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz čl. 405 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključeno je 5 sporazuma o priznanju krivice koji su usvojeni od strane suda i na osnovu kojih je donijeta presuda, kojom su okrivljeni osuđeni na 5 zatvorskih i novčanu kaznu kao sporednu u iznosu od 20.000,00 €, kao i na ime troškova krivičnog postupka iznos od 27.610,50 €, dok je na ime protivpravno stećene imovinske koristi uplaćen iznos od 3.015,00 €.
- » Zbog krivičnog djela teška krađa iz čl. 240 Krivičnog zakonika Crne Gore, zaključen je 1 sporazum koji je odbijen odlukom suda.

Pregled zaključenih sporazuma o priznanju krivice na osnovu Izvještaja Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva za 2021. godinu

Državno tužilaštvo	Sporazum o priznanju krivice	Novčane kazne	Oduzeta imovinska korist	Uplata u humanitarne svrhe	Uplata oštećenom
ODT Bar	7	2.800,00 €			
ODT Berane	2			500,00 €	
ODT Bijelo Polje	11	200,00 €			
ODT Cetinje	15				
ODT Herceg Novi	14	9.900,00 €	109.314,00 €	4.000,00 €	
ODT Kolašin	2				
ODT Kotor	1				
ODT Nikšić	6				
ODT Plav	0				
ODT Pljevlja	0				
ODT Podgorica	81	24.500,00 €			
ODT Rožaje	0				
ODT Ulcinj	6			5.000,00 €	
VDT Bijelo Polje	12	20.000,00 €			
VDT Podgorica	74	241.100,00 €		20.000,00 €	
SDT	65	328.000,00 €	571.803,31 €	114.500,00 €	56.417,06 €
UKUPNO	296	626.500,00 €	681.117,31 €	144.000,00 €	56.417,06 €

Analizom podataka iz godišnjih izvještaja Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva, **uočeno je da postoji neujednačenost u pogledu načina izvještavanja od strane državnih tužilaštava**, pa s tim u vezi dovodi se u pitanje relevantnost konačnog broja zaključenih sporazuma i lica.

U izvještaju o radu Sudskog savjeta nema podataka o broju presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice na nivou svih sudova, zbog čega ti podaci neće biti obrađeni.

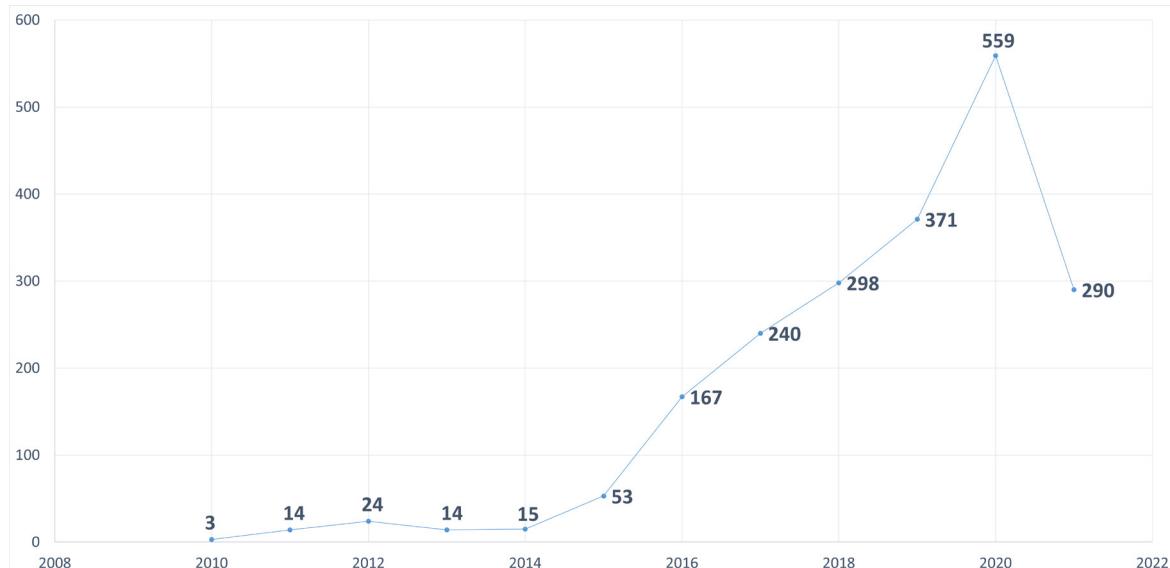

Tabela 1: Zaključeni sporazumi o priznanju krivice po godinama

Godina	Broj zaključenih sporazuma-Izvještaji Tužilačkog savjeta
2019	371
2020	559
2021	290
UKUPNO	1220

V ANALIZA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE

Kako je u uvodnom dijelu već navedeno, pravni tim CEMI-ja je u izveštajnom periodu 2020-2023. godina intenzivno pratilo suđenja pred crnogorskim sudovima. Ukupan broj praćenih predmeta je 642, i to: 492 uvidom u spise sudskeih predmeta i 263 putem prisustva ročišćima. Dodatno, pravni tim CeMI-ja analizirao je 541 presude koje su zasnovane na sporazumu o priznanju krivice.

U ovom dijelu Analize predstavljeno je istraživanje predmeta u kojima su na osnovu zaključenih sporazuma o priznanju krivice sudovi donijeli presude u oblasti opštег i organizovanog kriminala. Ukupno je analizirana **541 pravosnažna presuda u oblasti opšteg i organizovanog kriminala, protiv ukupno 554 okriviljenih lica, od čega 551 fizičko i 2 pravna lica.**

Analizirane su presude donijete u predmetima opšteg kriminala za 2020, 2021. i 2022. godinu, dok su sve presude, donijete 2022. godine u predmetima iz oblasti **organizovanog kriminala** iz nadležnosti Višeg suda u Podgorici - Specijalnog odjeljenja za suđenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, analizirane i u posebnom dijelu.

Važno je napomenuti da je obrađen respektabilan uzorak u trogodišnjem periodu, te da pojedini sudovi i pored Memoranduma o saradnji, koji je nevladina organizacija Centar za monitoring i istraživanje- CEMI zaključila sa Vrhovnim sudom Crne Gore, nijesu dostavili neophodne podatke.

Tabela br. 2: Broj presuda donijetih na osnovu sporazuma o priznanju krivice²⁹

Godina	Broj presuda po dostavljenim podacima od sudova	Broj lica
2020	199 (K predmeti)	204
2021	128 (K predmeti)	136
2022	214 (K i Ks predmeti)	224
UKUPNO	541	564

2020 godina

Prema prikupljenim podacima, ukupno je donijeto 199 presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice protiv 204 okriviljena (fizička) lica, i to 197 lica muškog pola i 7 lica ženskog pola.

29 Presude koje su sudovi dostavili na zahtjev CEMI-ja.

U predmetima opšteg kriminala (134 analizirane presude u "K" predmetima), u strukturi okrivljenih lica, čak 40% ili 53 lica su prethodno osuđivana, pri čemu su pojedina okrivljena lica osuđivana više puta (neka lica po 12, 10, 8, 7 ili 5 puta) prije donošenja presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice. U odnosu na ta lica, potrebno je napomenuti da je ugovorena kazna, odnosno donijeta presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice kojima su izricane krivične sankcije, odnosno kazne zatvora, i to u rasponu od 6 mjeseci do 3 godine i 6 mjeseci. U slučajevima u kojima su prethodno osuđivana lica, izricane su i novčane kazne u rasponu od 2.000 do 10.000 eura.

Efikasnost postupka

Postupak je trajao od jednog dana do nešto kraće od godinu dana³⁰, ili najduže godinu i 2 dana, što je primijećeno u jednom predmetu. Podatak o dužini trajanja postupka u slučajevima kada je postupak trajao godinu dana može otvoriti pitanje da li je efekat efikasnosti postupka u kojem je zaključen sporazum o priznanju krivice zaista i postignut u praksi.

Vrste krivičnih djela

U praksi, najviše je zastupljeno krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 KZ CG.

Strukturu krivičnih djela možemo prikazati tabelarno:

Krivično djelo	Član KZCG	Br.
Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici	čl. 220	1
Nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija	čl. 403	8
Neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga	čl. 300	123
Omogućavanje uživanja opojnih droga	čl. 301	1
Razbojništvo	čl. 242	3
Teška djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja	čl. 348 st. 2 u vezi čl. 339 st. 1	2
Teška djelo protiv opšte sigurnosti	čl. 338 st. 2 u vezi čl. 327 st. 1	1
Teško ubistvo	čl. 144 tač. 1	1
Ubistvo na mah	čl. 145	1
Ubistvo na mah u pokušaju	čl. 145 u vezi čl. 20	
Ubistvo u pokušaju	čl. 143 u vezi čl. 20	1

Vrste krivičnih sankcija

U strukturi krivičnih sankcija, u 137 presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrečene su 202 kazne, 126 mjera bezbjednosti, jedna mjera upozorenja-uslovna osuda i jedna vaspitna mjera.

Pored toga, u 16 predmeta je oduzeta je imovinska korist u iznosu od 1.610 eura.

30 U još pet predmeta postupak je trajao nešto kraće od godinu dana.

Odmjeravanje kazne

U 73 presude, od ukupno 137, sudovi su primijenili odredbe čl. 45 i 46 Krivičnog zakonika Crne Gore o ublažavanju kazne, što ukazuje na široku rasprostranjenost primjeni ovog instituta u praksi, koja je rezultirala izricanjem krivičnih sankcija ispod zakonom propisanog minimuma.

Kazne

Kada su u pitanju kazne, najviše zastupljene su kazne zatvora (136), od čega 51 kazna koja se izvršava u prostorijama za stanovanje u trajanju od 6 mjeseci, dok su u preostalim slučajevima, generalno izricane kazne zatvora u rasponu od 6 mjeseci do 4 godine.

Ukupno je izrečeno 64 novčanih kazni, kao sporednih, u rasponu od 1.500 eura do 10.000. Ukupan iznos na ime izrečenih novčanih kazni je 294.650 eura.

Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti

Saglasno čl. 302 st. 8 Zakonika o krivičnom postupku, sud će rješenjem usvojiti sporazum o priznanju krivice i donijeti odluku koja odgovara sadržini sporazuma, ako utvrdi:

- » da je okrivljeni svjesno i dobrovoljno priznao krivično djelo, odnosno krivična djela koja su predmet optužbe, da je priznanje u skladu sa dokazima sadržanim u spisima predmeta i da je isključena mogućnost priznanja okrivljenog u zabludi;
- » da je sporazum zaključen u skladu sa članom 301 ovog zakonika;
- » da okrivljeni potpuno razumije posljedice zaključenog sporazuma, a naročito da se odriče prava na suđenje i prava na žalbu protiv odluke suda donešene na osnovu sporazuma;
- » da sporazumom nijesu povrijeđena prava oštećenog i
- » da je sporazum u skladu sa interesima pravičnosti, a sankcija odgovara svrsi izricanja krivičnih sankcija.

Saspeka zaštite prava oštećenog i interesa pravičnosti, te svrhe izricanja krivičnih sankcija, sa naročitom pažnjom smo analizirali kako sudovi ocjenjuju olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, koje su bile opredjeljujuće za prihvatanje sporazuma o priznanju krivice. Uopšteno posmatrano, u većem broju presuda sudovi su cijenili priznanje krivičnog djela od strane okrivljenog i njegovu raniju neosuđivanost kao olakšavajuće okolnosti.

Tako je u jednom predmetu, zbog krivičnog djela teško ubistvo iz čl. 144 tač. 1 KZ CG okrivljenom, koji ranije nije bio osuđivan, presudom na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrečena kazna zatvora u trajanju od 20 godina. Presudom je okrivljeni oglašen krivim zato što je u bitno smanjenom uračunljivom stanju sa umišljajem, na svirep način lišio života svoju majku, na način što je istu odveo u šumu, u blizini njihove porodične kuće, gdje je više puta udarao kamenom u predjelu glave i tijela, nakon čega je stavio metalnu kantu preko glave, nakon čega je uslijed zadobijenih povreda nastupila smrt, pri čemu je bio svjestan svog djela i htio je njegovo izvršenje. Odmjeravajući visinu kazne, sud je od olakšavajućih okolnosti na strani okrivljenog cijenio priznanje izvršenja krivičnog djela što je doprinijelo ekonomičnosti krivičnog postupka, a cijeneći da je djelo izvršio u bitno smanjenom uračunljivom stanju, dok otežavajućih okolnosti nije bilo.

Mišljenja smo da je apsolutno neprihvatljivo ovakvo pravno rezonovanje suda, koje se prvenstveno odnosi na vrstu krivičnog djela za koje je zaključen sporazum o priznanju krivice, kao i utvrđenu olakšavajuću okolnost koja se ogleda u priznanju krivice i doprinosu ekonomičnosti postupka.

Kao i **u velikom broju presuda, uočeno** je da uvod presude ne sadrži sve potrebne podatke, propisane u čl. 379 st. 2 ZKP-a, odnosno **da presude ne sadrže ime i prezime državnog tužioca.**

U odnosu na izrečene kazne, primijećena je neujednačena praksa u pogledu odmjeravanja kazne zatvora i novčane kazne. Primjera radi, u jednom predmetu, zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, čiji predmet izvršenja su opojne droge buprenorfin, ksalol i heroin, okrivljenom licu koje je ranije osuđivano 12 puta zbog drugih krivičnih djela, sud je izrekao **kaznu zatvora koja se izdržava u prostorijama za stanovanje u trajanju od 6 mjeseci i novčanu kaznu u iznosu od 2.000 eura.** U ovom predmetu, sud je primijenio odredbe čl. 45 i 46 Krivičnog zakonika Crne Gore, nalazeći da i pored postojanja otežavajuće okolnosti u vidu ranije osuđivanosti, ima mjesta ublažavanju kazne, jer na strani okrivljenog postoje naročito olakšavajuće okolnosti: njegova porodičnost, loše imovno stanje, kao i priznanje kojim je doprinio ekonomičnom i brzom okončanju postupku.

U drugom predmetu zbog istog krivičnog djela, čiji je predmet izvršenja opojna droga kokain, okrivljenom licu koje je prethodno 4 puta bilo osuđivano, izrečena je kazna zatvora koja se izdržava u prostorijama za stanovanje u trajanju od 6 mjeseci i novčana kazna u iznosu od 9.200 eura. U jednom predmetu, primijećeno je da je zbog istog krivičnog djela, čiji predmet izvršenja su opojne droge marihuana i kokain, prethodno neosuđivanom licu su izrečene kazne zatvora u trajanju od 1 godine i 8 mjeseci i novčana kazna u iznosu od 10.000 eura.

Takođe, u jednom predmetu zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, čiji predmet izvršenja je opojna droga marihuana, u sticaju sa krivičnim djelom nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 Krivičnog zakonika Crne Gore, okrivljenom licu, koje je prethodno 8 puta bilo osuđivano zbog srodnih krivičnih djela, izrečena je kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 10 mjeseci, dok je u drugom predmetu, zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, čiji predmet izvršenja je opojna droga marihuana, prethodno neosuđivanom licu izrečena kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 7 mjeseci i novčana kazna u iznosu od 6.000 eura.

Druge obaveze po sporazumu

U skladu sa čl. 301 st. 3, u jednom predmetu okrivljeni je obavezan da izvrši uplatu novčanog iznosa od 4.000 eura u korist javne ustanove.

U jednom posmatranom predmetu, zbog krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici iz čl. 220 KZ CG sud je donio presudu na osnovu sporazuma o priznanju krivice, kojom je okrivljenom izrekao uslovnu osudu, kojom mu je prethodno utvrđena kazna zatvora u trajanju od 3 mjeseca i istovremeno određeno da se kazna

neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 1 godine po pravosnažnosti presude ne izvrši novo krivično djelo. Odlučujući o vrsti i visini krivične sankcije iz sporazuma o priznanju krivice, zaključenog između stranaka, sud je kao olakšavajuću okolnost cijenio raniju neosuđivanost okrivljenog, dok otežavajućih okolnosti nije bilo.

Međutim, činjenica da u zaključenom sporazumu o priznanju krivice, kao ni u presudi koja je donijeta na osnovu takvog sporazuma ne postoji podatak o tome da li se oštećena saglasila sa zaključenjem sporazuma i ugovorenom kaznom, čini ovu odluku spornom iz razloga što nijesu u dovoljnoj mjeri zaštićena prava oštećene, a o čemu bi sud morao voditi računa prilikom ocjene sporazuma.

U predmetima zbog krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici iz čl. 220 KZ CG, državni tužioci i sudije moraju da vode računa o standardima iz Istanbulske konvencije, kojom je izričito propisano da države potpisnice moraju da preduzmu neophodne zakonodavne ili druge mjere i zabrane obavezno alternativno razrješenje sporova, uključujući medijaciju i pomirenje, u odnosu na sve oblike nasilja obuhvaćenih ovom konvencijom. S tim u vezi, u postupku zaključenja sporazuma o priznanju krivice, državni tužioci treba da usmjere pažnju na pribavljanje saglasnosti od strane oštećenog/e za zaključenje sporazuma, odnosno da sudije odbiju sporazum o priznanju krivice ukoliko ne sadrži potrebnu saglasnost. Takođe, cijeneći da su u toku izmjene i dopune ZKP-a, smatramo da je neophodno izvršiti izmjenu u ovom pravcu.

Prava oštećenih

Oštećeni se, bez izuzetka, u predmetima u kojima su podnijeli imovinsko-pravni zahtjev upućeni da imovinsko-pravne zahtjeve ostvare u parničnom postupku.

Takođe, ne bi trebalo pribjegavati zaključenju sporazuma u slučajevima najtežih krivičnih djela protiv života i tijela, odnosno prihvatanje u sudskoj praksi takvih sporazuma ukoliko se zaključe, cijeneći potrebu zaštite prava oštećenog, a posebno uvažavajući interese pravičnosti i svrhu izricanja krivičnih sankcija.

2021. godina

Ukupno 128 presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice protiv 136 okrivljenih (fizičkih) lica. U strukturi okrivljenih lica, samo su tri lica ženskog pola.

U predmetima opštег kriminala (72 analizirane presude u "K" predmetima protiv 80 okrivljenih lica), u strukturi okrivljenih lica, čak je 27 lica prethodno osuđivano, ili 34%, pri čemu su pojedina okrivljena lica osuđivana više puta (neka lica po 10, 9, 8, 5, 4 i 3 puta) prije donošenja presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice. U odnosu na ta lica, potrebno je napomenuti da je ugovorena kazna, odnosno donijeta presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice kojima su izricane krivične sankcije, odnosno kazne zatvora, i to u rasponu od 6 mjeseci do 3 godine i 2 mjeseca. U slučajevima u kojima su prethodno osuđivana lica, izricane su i novčane kazne u rasponu od 1.500 do 15.000 eura.

Efikasnost postupka

Postupak je trajao od jednog dana do nešto kraće od dvije godine. Podatak o dužini trajanja postupka u slučajevima u kojima je postupak trajao nešto kraće od dvije godine može otvoriti pitanje da li je efekat efikasnosti postupka u kojem je zaključen sporazum o priznanju krivice zaista i postignut u praksi.

Vrste krivičnih djela

U praksi, najviše je zastupljeno krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 KZ CG.

Kao i u slučaju 2020. godine, strukturu krivičnih djela prikazaćemo tabelarno:

Krivično djelo	Član KZCG	Br.
Nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija	čl. 403	5
Neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga	čl. 300	69
Posredovanje u vršenju prostitucije	čl. 210 st. 1	3
Razbojništvo	čl. 242 st. 4 u vezi st. 1	1
Teška djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja	čl. 348 st. 2 u vezi čl. 399 st. 1	3
Trgovina ljudima	čl. 444 st. 1	1
Ubistvo na mah u pokušaju	čl. 145 u vezi čl. 20	2

Vrste krivičnih sankcija

U strukturi krivičnih sankcija, u 72 presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrečeno je 112 kazni, dvije mjere upozorenja-uslovne osude i 69 mera bezbjednosti.

Pored toga, u 16 predmeta je oduzeta je imovinska korist u iznosu od 8.260 eura.

Odmjeravanje kazne

U ukupno 73 presude, sudovi su primijenili odredbe čl. 45 i 46 KZ CG o ublažavanju kazne u 29 presuda, što ukazuje na široku rasprostranjenost (40%) primjene ovog instituta u praksi, koja je rezultirala izricanjem krivičnih sankcija ispod zakonom propisanog minimuma.

Kazne

Kada su u pitanju kazne, najviše zastupljene su kazne zatvora (75), od čega 7 kazni koja se izvršavaju u prostorijama za stanovanje u trajanju od 6 mjeseci, dok su u preostalim slučajevima, generalno izricane kazne zatvora u rasponu od 6 mjeseci do 3 godine. Ukupno je izrečeno 37 novčanih kazni, kao sporednih, u rasponu od 1.500 eura do 15.000. Ukupan iznos na ime izrečenih novčanih kazni je 204.500 eura.

Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti

Kao i u prethodnoj godini, primjećeno je da su u većem broju presuda sudovi cijenili priznanje krivičnog djela od strane okrivljenog i njegovu raniju neosuđivanost kao olakšavajuće okolnosti.

Druge obaveze po sporazumu

U skladu sa čl. 301 st. 3, u jednom predmetu okrivljeni je obavezan da izvrši uplatu novčanog iznosa od 5.000 eura u korist javne ustanove.

U dvije posmatrane presude, sud je donio presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice, kojima je okrivljenim licima izrekao uslovne osude. U jednom predmetu, okrivljenom licu, ranije neosuđivanom, zbog krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 st. 1 KZ CG, sud je na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrekao uslovnu osudu kojom mu je utvrđio kaznu zatvora u trajanju od 4 mjeseca i istovremeno odredio da se kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 1 godine po pravosnažnosti presude ne izvrši novo krivično djelo. U drugom predmetu, okrivljenom licu, takođe ranije neosuđivanom, zbog krivičnog djela teška djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl. 348 st. 1 u vezi čl. 339 st. 1 KZ CG, sud je na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrekao uslovnu osudu kojom mu je utvrđio kaznu zatvora u trajanju od 1 godine, koja se neće izvršiti ako okrivljeni u vrijeme od dvije godine ne učini novo krivično djelo.

Prava oštećenih

U dostupnim podacima nema podataka o imovinsko-pravnim zahtjevima.

Izdvojeni predmet

U predmetu zbog krivičnog djela **trgovina ljudima** iz čl. 444 KZ CG i tri krivična djela posredovanje u vršenju prostitucije iz čl. 210 st. 1 KZ CG, sud je donio presudu na osnovu sporazuma o priznanju krivice kojom je okrivljenoj izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 2 mjeseca. Sud je od olakšavajućih okolnosti na strani okrivljene cijenio njenu raniju neosuđivanost, činjenicu da je od početka postupka sarađivala odnosno priznala izvršenje krivičnog djela, što je olakšalo vođenje postupka, dok otežavajućih okolnosti nije bilo. Navedene okolnosti sud je cijenio kao naročito olakšavajuće na osnovu kojih je bilo mjesta ublažavanju kazne zakonom propisane za krivična djela posredovanje u vršenju prostitucije iz čl. 210 st. 1 KZ CG.

2022 godina

Po dostavljenim podacima pribavljenim od sudova, ukupno je donijeto 214 presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice protiv 224 lica, od čega 221 fizičkih i 3 pravna lica. U strukturi okrivljenih fizičkih lica, dominiraju lica muškog pola (212), u odnosu na ženski pol (9). Napominjemo, da se radi o relevantnom uzorku, s obzirom na činjenicu da su analizirane sve presude po osnovu sporazuma izuzev presuda Osnovnog suda u Ulcinju i Višeg suda u Bijelom Polju, s obzirom da ti sudovi na traženje nevladine organizacije CeMI nijesu dostavili presude, niti su iste bile objavljene na sajtu tih sudova.

U analiziranim predmetima ("K i Ks" predmeti), u strukturi okrivljenih lica, čak 35,2% ili 79 lica su prethodno osuđivana, pri čemu su pojedina okrivljena lica osuđivana više puta (neka lica po 6, 5, 4 ili 3 puta) prije donošenja presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice. U odnosu na ta lica, potrebno je napomenuti da je ugovorena kazna, odnosno donijeta presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice kojima su izricane krivične sankcije, odnosno kazne zatvora, i to u rasponu od 30 dana do 5 godina i 4

mjeseca. U slučajevima u kojima su prethodno osuđivana lica, izricane su i novčane kazne u rasponu od 600,00 do 40.000,00 eura. Napominjemo da u presudama u kojima su okrivljeni strani državlјani nije navedeno za koja krivična djela su prethodno osuđivani.

Efikasnost postupka

Postupak je trajao od jednog dana do nešto kraće od godinu dana³¹, ili najduže 2 godine i 7 mjeseci, što je primjećeno u jednom predmetu. Podatak o dužini trajanja postupka u slučajevima kada je postupak trajao godinu dana može otvoriti pitanje da li je efekat efikasnosti postupka u kojem je zaključen sporazum o priznanju krivice zaista i postignut u praksi.

Vrste krivičnih djela

U praksi, najviše je zastupljeno krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 KZ CG.

Tabelarnim prikazom, strukturu krivičnih djela čine:

Krivično djelo	Član KZCG	Br.
Falsifikovanje i zloupotreba kreditnih kartica i kartica za bezgootovinsko plaćanje	čl. 260	1
Falsifikovanje isprave	čl. 412	4
Falsifikovanje novca	čl. 258	1
Građenje objekta bez prijave i dokumentacije za građenje	čl. 326a	2
Izazivanje opšte opasnosti	čl. 327	1
Krađa	čl. 239	6
Krijumčarenje	čl. 265	1
Laka tjelesna povreda	čl. 152	2
Napad na ljekara pri pružanju ljekarske pomoći	čl. 152a	1
Napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti	čl. 376	7
Nasilničko ponašanje	čl. 399	4
Nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu	čl. 399a	1
Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici	čl. 220	16
Navođenje na ovjeravanje neistinitog sadržaja	čl. 415	1
Nedavanje izdržavanja	čl. 221	1
Nedozvoljena trgovina	čl. 284	3
Nedozvoljeni prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi	čl. 405	1
Nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija	čl. 403	16
Neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga	čl. 300	78

31 U još pet predmeta postupak je trajao nešto kraće od godinu dana.

Nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova	čl. 330	1
Omogućavanje uživanja opojnih droga	čl. 301	2
Otmica	čl. 164	1
Prevara i prevara u pokušaju	čl. 244 i čl. 244 u vezi čl. 20	2
Proganjanje	čl. 168a	2
Protivpravno lišenje slobode	čl. 162	2
Razbojništvo	čl. 242	4
Samovlašće	čl. 384	2
Sprječavanje službenog lica u vršenju službene radnje	čl. 375	1
Stvaranje kriminalne organizacije	čl. 401a	15
Teška djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja	čl. 348	8
Teška djela protiv opšte sigurnosti	čl. 338	1
Teška krađa	čl. 240	6
Teška tjelesna povreda	čl. 151	5
Ubistvo u pokušaju	čl. 143 u vezi čl. 20	1
Učestvovanje u tuči	čl. 153	1
Ugrožavanje javnog saobraćaja	čl. 339	4
Ugrožavanje sigurnosti	čl. 168	3
Utaja poreza i doprinosa	čl. 264	7
Zloupotreba službenog položaja	čl. 416	1

Vrste krivičnih sankcija

U strukturi krivičnih sankcija, u 214 presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrečena je 217 kazni, 53 mjera upozorenja-uslovnih osuda i 59 mjera bezbjednosti.

Pored navedenog, u 16 predmeta je oduzeta je imovinska korist u iznosu od 23.265,00 eura, 490,00 KM i 85,00 \$.

Odmjeravanje kazne

U 214 presuda, u 68 presuda sudovi su primijenili odredbe čl. 45 i 46 Krivičnog zakonika Crne Gore o ublažavanju kazne, što ukazuje na široku rasprostranjenost (31,7 %) primjeni ovog instituta u praksi, koja je rezultirala izricanjem krivičnih sankcija ispod zakonom propisanog minimuma.

Kazne

Kada su u pitanju kazne, najviše zastupljene su kazne zatvora (136), od čega 51 kazna koja se izvršava u prostorijama za stanovanje u rasponu od 2 do 6 mjeseci, dok su u preostalim slučajevima, izricane kazne zatvora u rasponu od 3 mjeseca do 5 godina i 4 mjeseca.

Ukupno je izrečeno 68 novčanih kazni, od čega 67 sporednih, u rasponu od 500,00 eura do 40.000 eura (novčana kazna u najvišem propisanom iznosu izrečena je u

jednoj presudi protiv pravnog lica) i jedna kao glavna kazna u iznosu od 1.200 eura³². Ukupan iznos na ime izrečenih novčanih kazni je 375.200,00 eura. Izrečene su i 4 kazne rada u javnom interesu. U jednom predmetu zbog produženog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 KZ CG pored uslovne osude koja je izrečena okriviljenom fizičkom i pravnom licu, ova lica su bila obavezana da oštećenoj Upravi prihoda uplate ukupan iznos od 109.314 eura na ime neplaćenog poreza na dodatu vrijednost i poreza na dohodak fizičkih lica.

Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti

Kao i u prethodnoj godini, primijećeno je da su u većem broju presuda sudovi bili naklonjeni primjeni instituta ublažavanja kazne, pa su cijenili priznanje krivičnog djela od strane okriviljenog i njegovu raniju neosuđivanost kao naročito olakšavajuće okolnosti, odnosno činjenicu da je okriviljeni ranije osuđivan, ali ne i za isto, ili istovrsno krivično djelo.

Druge obaveze po sporazumu

U skladu sa čl. 301 st. 3, u dva predmeta okriviljeni su obvezani da izvrše uplate novčanog iznosa od ukupno 18.500,00 eura u korist javnih ustanova.

Prava oštećenih

Oštećeni su, uglavnom u predmetima u kojima su podnijeli imovinsko-pravni zahtjev upućeni da imovinsko-pravne zahtjeve ostvare u parničnom postupku. U samo 5 predmeta sud je odlučio o podnijetim imovinsko pravnim zahtjevima i u pitanju su krivična djela protiv imovine.

Izdvojeni predmeti

U jednom predmetu, sud je donio presudu na osnovu sporazuma o priznanju krivice, zbog **krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici** iz čl. 220 st. 1 KZ CG. **Sud je okriviljenom licu, koje je četiri puta osuđivano, izrekao kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca.** U ovom predmetu, okriviljeni je primjenom grubog nasilja narušio tjelesni integritet člana svoje porodice-vanbračne supruge, na način što je određenog dana nakon svađe, oštećenu udario pesnicom u predjelu vilice od čega je zadobila laku tjelesnu povredu u vidu krvnog podliva u lijevoj polovini donjoviličnog predjela, a potom je drugog dana probudio oštećenu i nakon prepiske sa njom, udario je pesnicom u predjelu glave, a potom je povukao za ruku u sobu gdje joj je zaprijetio da će joj zapaliti stan i auto i da će završiti sa njom i sa sobom, nakon čega je iz njenog telefona izvadio karticu i polomio je.

Odlučujući o kazni iz sporazuma o priznanju krivice, zaključenog između stranaka i branioca, sud je našao da je predlog stranaka u vezi sa kaznom prihvatljiv, jer je isti u skladu sa interesima pravičnosti, a kazna odgovara svrsi izricanja krivičnih sankcija. Sud je imao u vidu olakšavajuće okolnosti koje se nalaze na strani okriviljenog, odnosno **njegovo držanje poslije učinjenog krivičnog djela izraženo kroz prihvatanje odgovornosti i priznanje krivice**, kao i njegove lične prilike, odnosno to što je lošeg imovnog stanja i što je nezaposlen, dok je od otežavajućih okolnosti cijenjen njegov raniji život, odnosno raniju osuđivanost.

32 Zbog krivičnog djela nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova iz čl. 330 st. 2 u vezi st. 1, iz nadležnosti osnovnog suda.

U drugom predmetu, zbog krivičnog djela nedozvoljena trgovina iz čl. 284 st. 3 u vezi st. 2 KZ CG, čiji predmet izvršenja su cigarete, sud je okrivljenom licu, koje je bilo ranije osuđivano, presudom na osnovu sporazuma o priznanju krivice izrekao kaznu zatvora u trajanju od 3 mjeseca, koja se izdržava u prostorijama za stanovanje. Okrivljeni je, neispunjavajući uslove pod kojima se može baviti prometom duvanskih proizvoda na veliko i malo, kupio od NN lica, robu čiji je promet ograničen, 1.763 paklice cigareta, bez dokaza o porijeklu i akciznih markica Crne Gore, a koje cigarete su bile namijenjene daljoj prodaji. U obrazloženju, sud je naveo da je kazna srazmerna stepenu krivice okrivljenog i težini izvršenog krivičnog djela i da će se istom u potpunosti ostvariti svrha kažnjavanja iz čl. 32 KZ CG, odnosno da okrivljeni ubuduće ne vrši krivična djela, a u okviru opšte svrhe propisivanja i izricanja krivičnih sankcija. Osim okolnosti da je okrivljeni jednom osuđivan, sud **nije utvrdio nijednu drugu okolnost**, na strani okrivljenog, koje bi opredijelile sud da prihvati ovakav sporazum o priznanju krivice, što znači da je u konkretnom slučaju **izostalo adekvatno obrazloženje odluke**.

Sporazum o priznanju krivice u praksi Višeg suda u Podgorici - Specijalno odjeljenje

Specijalno odjeljenje Višeg suda u Podgorici je donijelo za izvještajni period ukupno 138 presuda po osnovu zaključenih sporazuma o priznanju krivice.

Po podacima koje je CEMI pribavio od Višeg suda u Podgorici, Specijalno odjeljenje Višeg suda u Podgorici je donijelo u 2018. godini - 44 presude, u 2019. godini - 41 presudu, 2020. godine - 64 presude, 2021. godine - 56 presuda i u 2022. godini - 18 presuda. To odjeljenje je odbilo u 2022. godini 5 sporazuma.

Kada je riječ o imovinsko pravnim zahtjevima vrijednost u zaključenim sporazumima iznosi 29.362.443,40 e, od kojeg iznosa prenosom nekretnina sa okrivljenih na oštećenu Opštinu Budva iznosi 21.776.490,48 eura.

U ukupno 6 Ks predmeta, donijeto je 18 presuda protiv 19 okrivljenih lica (18 fizičkih i jedno pravno lice).

Odmjeravanje kazne

U ukupno 18 presuda, sudovi su primijenili odredbe čl. 45 i 46 Krivičnog zakonika Crne Gore o ublažavanju kazne u 9 presuda, odnosno u 50% slučajeva, što ukazuje na široku rasprostranjenost primjene ovog instituta i u praksi Specijalnog odjeljenja, koja je rezultirala izricanjem krivičnih sankcija ispod zakonom propisanog minimuma, i to za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a st. 2 u vezi st. 1 KZ CG u sticaju sa krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 st. 1 KZ CG, krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300 st. 1 KZ CG, stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a st. 2 u vezi st. 1 KZ CG u sticaju sa produženim krivičnim djelom utaja poreza i doprinosa putem pomaganja iz čl. 264 st. 3 u vezi st. 1 u vezi čl. 25 i 49 KZ CG, krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a st. 2 u vezi st. 6 u sticaju sa krivičnim djelom prevara u pokušaju iz čl. 244 st. 4 u vezi st. 1 u vezi čl. 20 KZ CG.

Kazne

Kada su u pitanju kazne (26), najviše zastupljene su kazne zatvora (15) u rasponu od 1 godine do 5 godina i 4 mjeseca, od čega 1 kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci koja se izvršava u prostorijama za stanovanje u trajanju od 6 mjeseci. U strukturi kazni su primijećene i novčane kazne, kao sporedne, (10) u rasponu od 3.000 eura do 15.000 eura za okrivljena fizička lica, odnosno do 25.000 eura za okrivljeno pravno lice, odnosno u ukupnom iznosu od 81.000,00 eura.

Protiv 4 okrivljena lica (tri fizička i jedno pravno lice), izrečene su 4 mjere upozorenja – uslovne osude, kojima su utvrđene kazne zatvora u rasponu od 5 mjeseci do 1 godine i 9 mjeseci, sa rokom provjere do tri godine, te novčane kazne, kao sporedne, u rasponu od 5.000 do 25.000 eura (za okrivljeno pravno lice).

U dva predmeta, Viši sud u Podgorici je donio tri presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice, u kojima su izrečene uslovne osude zbog krivičnih djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a st. 2 u vezi st. 1 KZ CG, produženog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa putem pomaganja iz čl. 264 st. 3 u vezi st. 1 u vezi čl. 25 i 49 KZ CG i produženog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 st. 3 u vezi st. 1 u vezi čl. 49 KZ CG.

Ocjena olakšavajućih/otežavajućih okolnosti

Kao i u prethodnoj godini, primijećeno je da su u većem broju presuda sudovi cijenili priznanje krivičnog djela od strane okrivljenog i njegovu raniju neosuđivanost kao olakšavajuće okolnosti.

Druge obaveze po sporazumu

U skladu sa čl. 301 st. 3, u jednom predmetu okrivljeni su obvezani da izvrše uplatu novčanog iznosa od 11.500,00 eura u korist javne ustanove.

Prava oštećenih

U dostupnim podacima nema podataka o imovinsko-pravnim zahtjevima.

Izdvojeni predmet

U jednom specijalnom predmetu, protiv okrivljenog fizičkog lica zbog krivičnog djela **stvaranje kriminalne organizacije** iz čl. 401a st. 2 u vezi st. 1 i 6 KZ CG u sticaju sa produženim krivičnim djelom utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 st. 3 u vezi st. 1 u vezi čl. 49 KZ CG i **okrivljenog pravnog lica zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije** iz čl. 401a st. 2 u vezi st. 1 i 6 KZ CG u vezi čl. 5 Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivična djela i produženo krivično djelo **utaja poreza i doprinosa** iz čl. 264 st. 3 u vezi st. 1 KZ CG u vezi čl. 5 Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, donijeta je presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice, kojom je okrivljenom **fizičkom licu izrečena uslovna osuda** kojom mu je utvrđena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od jedne godine i 9 mjeseci sa rokom provjere 3 godine po pravosnažnosti presude i novčana kazna u iznosu od 5.000 eura, dok je okrivljenom pravnom licu izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 25.000 eura i naloženo da uplati iznos od 3.000 eura u korist javne ustanove.

Od okrivljenog pravnog lica je oduzeta i imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog djela u iznosu od 101.693,08 eura.

Odlučujući o krivičnoj sankciji iz sporazuma o priznanju krivice, zaključenog između državnog tužioca SDT-a i okrivljenog fizičkog lica, sud je cijenio kao olakšavajuće okolnosti da je isti priznao izvršenje krivičnog djela, što je doprinijelo ekonomičnosti postupka, njegovo iskreno i izraženo kajanje, da je porodičan čovjek, otac dvoje djece i ranije neosuđivan, te da otežavajućih okolnosti nije bilo, pa je sud sve utvrđene olakšavajuće okolnosti sud cijenio kao naročito olakšavajuće u smislu čl. 45 i 46 KZ CG.

U odnosu na okrivljeno pravno lice, sud je cijenio da je olakšavajuća okolnost što pravno lice nije kažnjavano i da je vratilo protivpravno stečenu imovinsku korist.

Međutim, i pored činjenice što su okrivljenim licima izrečene novčane kazne, kao i činjenicu da je od okrivljenog pravnog lica oduzeta imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog djela u iznosu od 101.693,08 eura, **zapaža se da je izbor krivične sankcije u vidu mjere upozorenja - uslovne osude za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG i utaja poreza i doprinosa, neprimjerena u konkretnom slučaju.**

VI ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Zaključci

Institut sporazuma o priznanju krivice predstavlja specifičnu alatku državnim tužiocima i sudijama za sprovođenje postupka, naročito imajući u vidu dugotrajnost sudskega postupka, uslijed postojanja nezadovoljavajućih uslova za rad u državnim tužilaštvima i sudovima, kao i činjenicu da postoji nedovoljan broj sudnica prvenstveno u Višem sudu u Podgorici. Razlog više za primjenu sporazuma o priznanju krivice se pronalazi i u činjenici da su od avgusta 2021. godine vršene kadrovske promjene, koje su rezultirale manjkom ljudskih resursa u pravosudnim organima.

Takođe, putem sporazuma o priznanju krivice postiže se i brže oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, a osim toga, predstavlja i djelotvoran mehanizam za odlučivanje o imovinsko-pravnom zahtjevu oštećenog i značajno se smanjuju troškovi postupka.

U konačnom, to je put za brže postizanje bilansa rezultata u određenoj oblasti, posebno ukoliko država jasno opredijeli svoju politiku u pogledu borbe protiv određene vrste kriminaliteta.

Međutim, prednosti sporazuma o priznanju krivice su se u značajnom broju slučajeva pretvorile u svoju suprotnost, jer pravosudni organi nisu pronašli način za ograničenje upotrebe sporazuma za određena krivična djela, zaštitu interesa pravičnosti i prava oštećenih.

Prema podacima iz godišnjih izvještaja o radu Tužilačkog savjeta i Državnog tužilaštva, u periodu od 2016. godine primjećuje se kontinuirani rast zaključenih sporazuma o priznanju krivice (2016-167 SPK; 2017-240 SPK; 2018-298 SPK; 2019-371 SPK; 2020-559 SPK) sve do 2021. godine, kada broj zaključenih sporazuma drastično opada (290).

S obzirom na pribavljenе presude od strane sudova na zahtjev CEMI-ja za 2022. godinu, da se zaključiti da je i broj presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice takođe u padu.

Razlog za smanjenje broja zaključenih sporazuma o priznanju krivice, odnosno presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice od 2021. godine se može pronaći u činjenici da Evropska komisija već tri godine ponavlja ocjenu o prekomjernom korišćenju sporazuma o priznanju krivice, naročito u predmetima organizovanog kriminala i visoke korupcije, što čini kaznenu politiku blagom, dovodi do netransparentnosti i podrivanja kredibiliteta pravosudnog odgovora u navedenim oblastima. Sličan zaključak je prisutan i u stručnoj i laičkoj javnosti. Osim toga, već duži vremenski period državni tužioci su u iščekivanju smjernica koje su u izradi od strane Radne grupe koju su formirali Vrhovni sud Crne Gore i Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore u decembru 2022. godine. U vrijeme izrade Analize smjernice još uvijek nijesu izrađene, a efekti njihove primjene se tek očekuju u praksi.

Istraživanje CEMI-ja je obuhvatilo analizu predmeta u kojima su na osnovu zaključenih sporazuma o priznanju krivice sudovi donijeli presude u oblasti opštег i organizovanog kriminala. Ukupno su analizirane 541 pravosnažne presude u ovoj oblasti protiv ukupno 564 okrivljenih lica, od čega 561 fizičko i 3 pravna lica.

U postupku odmjeravanja kazne, sudovi su velikom broju predmeta primjenjivali institut ublažavanja kazne i izricali kazne ispod zakonom propisanog minimuma. Takođe, u praksi je primijećeno i da državni tužioci zaključuju sporazume sa licima koja su više puta osuđivana (neka lica čak i do 12 puta), dok su na drugoj strani, sudovi takve sporazume i prihvatali, čime je pravosudni sistem doveo u pitanje postizanje svrhe kažnjavanja iz čl. 32 KZ CG.

U strukturi krivičnih sankcija dominiraju kazne, pri čemu su u značajnom dijelu primijećene kazne koje se izdržavaju u prostorijama za stanovanje.

U nekoliko predmeta zapaženo je trajanje postupka povodom odlučivanja o podnijetim sporazumima o priznanju krivice u periodu od godinu do dvije godine, što ne ide u prilog tezi da je sporazum sredstvo za postizanje efikasnog postupka.

Prema podacima Tužilačkog savjeta i na osnovu presuda koje su dostavili sudovi, uočena je negativna pojava u predmetu zbog krivičnog djela trgovina ljudima u kojem je donijeta presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice. Naime, Istanbulskom konvencijom je izričito propisano da države potpisnice moraju da preduzmu neophodne zakonodavne ili druge mjere i zabrane obavezno alternativno razrješenje sporova, uključujući medijaciju i pomirenje, u odnosu na sve oblike nasilja obuhvaćenih ovom konvencijom. S tim u vezi, preporuka važi i za krivična djela protiv polne slobode, dok krivično djelo nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici, prije zaključenja sporazuma treba insistirati na pribavljanju saglasnosti od strane oštećenog/e.

Osim toga, u više predmeta su donijete presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice zbog krivičnog djela pranje novca, što može ugroziti svrhu kažnjavanja u predmetima

pranja novca. Pored toga, analiziran je i jedan predmet, u kojem je donijeta presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice zbog krivičnog djela teško ubistvo.

U jednom izdvojenom predmetu, zapaženo je da je izbor krivične sankcije u vidu mjere upozorenja – uslovne osude za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije i utaja poreza i doprinosa, neprimjerena u konkretnom slučaju, jer se time ne postiže svrha kažnjavanja.

U trogodišnjem periodu, iz relevantnog uzorka analiziranih presuda, uočava se da se izriču novčane kazne u ukupnom iznosu od 592.015 eura, uplate novčanih iznosa u humanitarne svrhe, kao i oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom, što predstavlja pozitivan podatak.

U nekoliko slučajeva primijećeno je da uvod presude ne sadrži sve potrebne zahtjeve propisane u odredbi čl. 379 st. 2 ZKP-a, kojom je propisano da presuda sadrži, između ostalog, ime i prezime državnog tužioca.

Tokom izrade Analize, primijećeno je da se presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice ne objavljaju na internet sajtu sudova, zbog čega je jedan dio presuda ostao nedostupan za potrebe analize. Takođe, nakon izvršene reforme izrade zajedničkog portala za sudove i državna tužilaštva, konstatuje se da sajt nije lak za pretragu dokumenata, što ugrožava transparentnost pravosudnih organa.

Preporuke

Pravosudni organi treba da primjenjuju sporazume o priznanju krivice u svim slučajevima u kojima su ispunjeni uslovi za njegovu primjenu, a opravdana kritika ne treba da dovede do eliminacije primjene ovog efikasnog instituta u praksi.

Nadalje, potrebno je okončati postupak izmjena i dopuna Zakonika o krivičnom postupku, na način što će se ograničiti mogućnost zaključenja sporazuma o priznanju krivice za određena krivična djela, kao što su trgovina ljudima, pranje novca, teško ubistvo, krivična djela protiv polne slobode, a naročito ukoliko je krivično djelo protiv polne slobode učinjeno na štetu maloljetnog lica. U pogledu krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici, u slučaju zaključenja sporazuma o priznanju krivice, treba zatražiti saglasnost oštećenog/e. Takođe, preporučuje se razmatranje i revidiranja Krivičnog zakonika Crne Gore u dijelu odredaba o ublažavanju kazne.

U predmetima organizovanog kriminala i visoke korupcije, neophodno je ograničiti primjenu sporazuma o priznanju krivice na izuzetne slučajeve, što se može postići izradom smjernica za postupanje državnih tužilaca i sudija. Smjernice treba prioritetno da rješe pitanja odmjeravanja kazne, koje ne mogu biti ispod zakonskog minimuma u ovim slučajevima.

Paralelno sa procesom legislativnih izmjena i izrade smjernica za postupanje, preporučuje se Sudskom i Tužilačkom savjetu da pristupe proaktivnom planiranju slobodnih tužilačkih i sudijskih mjeseta, na način što će stvoriti konzistentnu politiku na planu ljudskih resursa.

Takođe, Sudski savjet i Tužilački savjet se pozivaju da u neposrednoj saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, prateći postupak napredovanja

državnih tužilaca i sudija, iniciraju sprovođenje brze i kvalitetne specijalizovane obuke za postupanje u predmetima iz nadležnosti Specijalnog odjeljenja Višeg suda u Podgorici i Specijalnog državnog tužilaštva.

U cilju kvalitetnog i lakšeg praćenja trendova u oblasti zaključenja i usvajanja sporazuma o priznanju krivice, preporučuje se Tužilačkom savjetu da harmonizuje metodologiju izvještavanja državnih tužilaštava o svim relevantnim informacijama u vezi zaključenih sporazuma o priznanju krivice.

Takođe, preporučuje se Sudskom savjetu da usvoji metodologiju za izvještavanje sudova o broju presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivice, broju okriviljenih lica, krivičnim djelima i vrsti izrečenih krivičnih sankcija.

U postupku zaključenja sporazuma o priznanju krivice neophodno je riješiti i pitanje imovinsko-pravnog zahtjeva oštećenog/e.

Preporučuje se državnim tužiocima da ubuduće ne zaključuju sporazume o priznanju krivice za krivično djelo trgovina ljudima i pranje novca, imajući u vidu da to nije u skladu sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti.

Prilikom ocjene sporazuma o priznanju krivice, sudovi moraju pružiti jasno i detaljno obrazloženje da sporazumom nijesu povrijeđena prava oštećenog i da je sporazum u skladu sa interesima pravičnosti, a sankcija odgovara svrsi izricanja krivičnih sankcija, u skladu sa čl. 302 Zakonika o krivičnom postupku.

Sudovi ne treba da prihvataju sporazume o priznanju krivice za teška krivična djela protiv života i tijela, jer u tim slučajevima sporazumi nijesu u skladu sa interesima pravičnosti.

Preporučuje se ograničena primjena uslovne osude za krivična djela iz oblasti organizovanog kriminala i visoke korupcije, imajući u vidu da se time ne postiže svrha kažnjavanja, jer kazne treba da budu učinkovite, srazmjerne i odvraćajuće.

Upućujemo na dosljednu primjenu odredbe čl. 379 st. 2 Zakonika o krivičnom postupku, kojom je propisano da presuda sadrži, između ostalog, ime i prezime državnog tužioca.

Preporučuje se sudovima, a naročito Specijalnom odjeljenju Višeg suda u Podgorici da uspostave mehanizam za praćenje kazni koje se izriču na osnovu sporazuma o priznanju krivice, kako bi se obezbijedila ujednačenost kaznene politike na nivou suda.

Unaprijediti transparentnost pravosudnih organa, na način što će se presude na osnovu sporazuma o priznanju krivice redovno i blagovremeno objavljivati na internet sajtu sudova i uložiti napore na poboljšanju internet portala sudova i državnih tužilaštava.

BIBLIOGRAFIJA

Krivični zakonik Crne Gore "Službeni list Republike Crne Gore", br. 70/2003, 13/2004 - ispr. i 47/2006 i "Službeni list Crne Gore", br. 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011 - dr. zakon, 40/2013, 56/2013 - ispr., 14/2015, 42/2015, 58/2015 - dr. zakon, 44/2017 i 49/2018

Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 057/09 od 18.08.2009, 049/10 od 13.08.2010, 047/14 od 07.11.2014, 002/15 od 16.01.2015, 035/15 od 07.07.2015, 058/15 od 09.10.2015, 028/18 od 27.04.2018)

Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću („Službeni list Crne Gore”, br. 58/15 i 47/19)

Zakon o kaznenom postupku ("Narodne novine" br. 152/08, 76/09, 80/10, 121/10, 91/12– Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 152/08, 76/09, 80/11, 70/17.

Zakon o državnom odvjetništu ("Narodne novine", br. 67/18)

Godišnji izvještaji o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2016.; 2017. i 2018. godinu

Godišnji izvještaj o radu Tužilačkog savjeta i državnog tužilaštva za 2016.; 2017. i 2018. godinu

Polugodišnji izvještaj Specijalnog državnog tužilaštva, za period 1. januar 2019. – 30. jun 2019. godine

Radni dokument Evropske komisije o stanju u poglavljima 23 i 24, novembar 2019

Pravosude i borba protiv korupcije - Iza statistike, Analiza pravnog okvira i pravosnažnih sudskih odluka, Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS), Podgorica, 2018

Izvještaj Crne Gore o Pregled prakse Suda iz 2015., Savjet Evrope – Evropski sud za ljudska prava, Strazbur, februar 2016

Praksa Evropskog suda za ljudska prava

The case law of the European Court of Human Rights on Victim's Rights in Criminal Proceedings, Jeremy McBride, p. 18-20.

Natsvlishvili i Togonidze protiv Gruzije, predstavka br. 9043/05, presuda od 29. aprila 2014

Dodatna literatura

Analiza kaznene politike za najteža krivična djela, autori Radule Kojović, Ksenija Jovićević-Korać i dr, Vrhovni Sud Crne Gore, AIRE Centar, Ambasada Velike Britanije u Podgorici, 2021. god.

*A. Krstulović, Primjena kazne na zahtjev stranaka kao mehanizam konsenzualnog stranačkog upravljanja postupkom u talijanskom kaznenom procesnom pravu, Hrvatski Ijetopis za kazneno pravo i praksi, vol. 9, broj 2/2002, Zagreb
Mr. sci. Vedran Alidžanović, mr. sci. Elis Mušić: Sporazum o priznanju krivice - procesni i aktivnični izazovi vezani za studiju slučaja, Pregledni naučni rad, 2012*

Ilić P. G. i dr., Komentar Zakonika o krivičnom postupku, Beograd, 2012

Stanko Bejatović: Pojednostavljene forme postupanja u krivičnim stvarima, Misija OEBS-a u Srbiji, Beograd, 2013

Prof.dr Momčilo Grubač, prof. dr Tihomir Vasiljević, Komentar Zakonika o krivičnom postupku – XIII izdanje prema Zakoniku iz 2011. godine, PROJURIS, Beograd, 2014

Veljko Turanjanin: Sporazum o priznanju krivice u pravu evropskih zemalja: Primjer Italije, Institut za uporedno pravo, Strani pravni život, UDK 34, Beograd, 2011

Vanja Bajović, Odmeravanje kazne i sporazum o priznanju krivičnog dela, UDK: 343.234/235 Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu

Primjena instituta sporazuma o priznanju krivice i odloženog krivičnog gonjenja u praksi pravosudnih institucija u Crnoj Gori, Centar za monitoring i istraživanja (CeMI, Podgorica 2016.godine)

